

Ціна: 40 центів.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ МІСЯЧНИК

РІК XIV

APRIL — 1963 — КВІТЕНЬ

Ч. 159

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Ситник Михайло — Поезії	1
Неприцький-Грановський Ол. — 3 нових поезій 2	
Бутовський С. — Як творився перший український оперовий театр	3
Юриняк А. — Шляхом власного стилю	11
Когут Зоя — Дві сатири	12
Соловей Дм. — Фактичні пересічні розміри пенсій та допомог, що їх одержує величезна більшість робітників та службовців СРСР	13
Рябокобиленко С. — Знайомтесь: Феодосія Бриж	20
Геллиер П. — Ліберальна політика оборони	22
Даглес Т. — Основи програми НДПартії	23
Симоненко В. — 3 нових поезій	25
Кирилюк Є. — Шевченків побратим	31
Наше листування. Дописи. Інформації.	

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ:

«Ось і вона — весна!» («Україна», ч. 6, 1958. Київ. Фото Домбровського).

ДО ВСІХ НАШИХ ЧИТАЧІВ З-ПОЗА КАНАДИ: Просимо вибачити, що в цьому й попередньому числі є чимало канадських матеріалів. Часом так треба, а вже коли приходять вибори до Парляменту, то без цього ніяк не обійдешся. Журнал виходить у Канаді, то канадські справи в ньому час до часу мусять відзеркалюватися. Без цього нашого журналу ніхто й не помітить...
3 травневого числа піде все, як звичайно.

РЕД.

“НОВІ ДНІ”

Універсальний ілюстрований місячник.

Видає в-во “Нові Дні”, редактор П. Волиняк.

Умови передплати:

Канада — річна: \$ 3.50, піврічна \$ 2.00

США — річна: \$ 4.00, — піврічна: \$ 2.50 амер.

Зміна адреси: 10 центів (можна канадійськими поштовими марками, чи амер. грішми).

Замовлення і гроші слати на адресу:

NOVI DNI

187 Yarmouth Rd., Toronto 4, Ont., Canada

НАШІ ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Англії:

A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London, W. 11, England

Передплата: річна — 1 з половиною фунта.

В Австралії:

S. Krywolap, Box 1586 M, G. P. O. Adelaide,
South Australia

Передплата: річна — 1 з половиною фунта.

Передплата: річна 25 пезів, піврічна 15 пезів

NOVI DNI, a Ukrainian Monthly.

Editor: Petro Wolyniak.

Address:

187 Yarmouth Rd., Toronto 4, Ont., Canada

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Гай-Головка Галина, Вінніпег, Канада	2
Ільченко Ол., Кінгстон, Канада	1
Криволап С., Аделаїда, Австралія	1

НА РОЗБУДОВУ ЖУРНАЛУ ЖЕРТВУВАЛИ:

Кириленко Ігор, Витінг, Інд., США	20.00
Овсяник І., Бруклін, США	3.50
Головка Ольга, Стейтен Айленд, США	3.00
Бондар В., Детройт, США	2.00
Ширей Ганна, Форест Гіл, США	2.00
Кушляк М., Селкірк, Ман., Канада	1.50
Ковшун М., Гамільтон, Канада	1.50
Андрейко І., Торонто, Канада	1.50
о. Чумак І., Гартфорд, США	1.00
Найда М., Лейквуд, США	1.00
Бойко В., Балтімора, США	1.00
Мотта М., Торонто, Канада	1.00
Омеляненко Т., Вінніпег, Канада	1.00
Дешко Ріта, Лос Анджелес, США	1.00
Чесна Іван, Чикаго, США	1.00
Мартиненко Ол., Міннеаполіс, США	1.00
Гуменюк Дм., Торонто, Канада	0.50
Теравський А., Авоиндейл Нейтс, Австралія	10 шіл.

Сердечно дякуємо всім за допомогу. **РЕД.**

МОЖНА КУПИТИ ТАКІ КНИЖКИ

В. ЧАПЛЕНКА:

1. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА, її ВИНИКНЕННЯ Й РОЗВИТОК .....
2. ПРОПАЩІ СИЛИ, про українське письменство 20-их років .....
3. ДЕЩО ПРО МОВУ, збірка статей .....
4. ЧОРНОМОРЦІ, історичний роман .....
5. ПІВТОРА ЛЮДСЬКОГО, повість — .....
6. УКРАЇНЦІ, повість .....
7. ЗОЙК, збірка оповідань .....
8. МУЗА, збірка оповідань .....
9. ІСЬКО ГОВА, сатирична поема — .....

Книгарням відповідна знижка.

Замовляти:

V. Chaplenko, c/o UVAN

206 W. 100th St. New York 25, N.Y. U.S.A.

ОПРАВЛЕНІ РІЧНИКИ ЖУРНАЛІВ

“НОВІ ДНІ”

Кожен річник окремо, гарна полотняна оправа із золотим тисненням, разом 432 сторінки друку.

Ціна за річник .....

Замовляти в “Нових Днях”

Authorized as Second Class Mail by the Post Office Department Ottawa and for payment of postage in cash.

KIEV PRINTERS LTD., 686 Richmond St. W., Toronto, Ont.

Михайло СИТНИК

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Ізнов весна, як і минулі весни,
Покривджених людей не звеселя...
На Україні знов Христос воскреснув,
Та мертвою осталася земля.

Хоч і співають птиці над садами
І пахнуть квіти, мед збирає джміль...
На цементі зруйнованого Храму
Жовтіє мох і в'ється дикий хміль.

На моріжку під клунею старою
Посвятить, може, дехто пасочки.
Коротка радість упаде сльозою
На серце, як роса на пелюстки.

А недруг в Києві біля Софії
Подвоїть варту вдень і уночі.
Й ніхто із наших кривних не посміє
Перехреститись, мимо ідучи.

Дніпро шумітиме там, на Подолі,
Немов щоб погасити людський страх.
І хмари, наче вирвавшись з неволі,
Тікатимуть на захід в небесах.

А люди? Рани у цей День загоять
Й чекатимуть від Господа чудес,
І потайки, з надією німою
Шептатимуть: "Христос Воскрес!"

ВЕСНА

Йде весна. Мов дівчина, соромиться,
До криниці йде, що ген в селі,
І на плечах райдуга-коромисло
Гнеться аж до самої землі.

А в селі, немов нове народження,
Ходить пісня, збуджує серця,
Й не одна дівчина заворожена
Підбирає хустку до лица.

Журавлі вертаються із вирію
Грозовим вітрам наперекіс;
Сивий старець біля церкви з лірою
Шипиляє щось собі під ніс.

Дзвони б'ють. А тучі, наче помисли,
Буряно нахмурили чоло.
Вдарив грім — і райдуга-коромисло
Розкололась навпіл над селом.

Перший дощ упав на землю зливою —
І зітхнула з легкістю земля,
Навіть пес у лопухах під сливою
З радістю собачою приляг.

Ну, а ми? — Сміялися і вірили, —
Що не буде радості кінця,
Що весна, як найніжніша лірика,
Нам розкрила молоді серця.

ЗЕМЛЯ

Знаю, що не рушила там крига ще,
Все одно з-під снігу, що вдалі,
Дайте, дайте, трохи, хоч півпригорші,
Київської чорної землі.

Тут для неї виплету я кошика
З довгих ниток найдорожчих мрій
І до неї помолюся пошепки
При зорі тремтячій і блідій.

Ту, що вже повисипалась з пам'яті,
Покладу я в себе на столі —
Вистачить, щоб зовсім не зів'янути,
Жменьки тої рідної землі.

Я її розмірю наперстками,
Ці пилінки радості й жалю,
І собі на груди замість хрестика
У малій торбинці почеплю.

І коли давитиме гадюкою
Чужина, що аж кривіця бризне, —
Серцем в рідну землю я постукаю,
Як у браму золоту Вітчизни.

УСІМ НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ
І ЧИТАЧАМ —
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Редакція

З НОВИХ ПОЕЗІЙ

ПІД ВЕСНУ

Завірюха стогне і мов звір ридає,
Сніг зганяє у завої,
Лютим воєм не вгаває, —
Боячись, либонь, весни нової.

А весна таки на теплих крилах вітру
З вирію на час прямує
І красу різноманітну
Щедро всім віщує, хто перезимує.

Ледве сонечко на день уверх зіпнеться —
Сніг вже плаче, ронить сльози,
І потік до річки гнеться, —
Не спинять його останні ще морози.

Закурлюкають птахи на північ знову,
Несучи з теплом надію,
Мало що не в світ обнову, —
Перед нею ж бо вся синь небес радіє...

ПАТРІОТИ

Дарма, що дивимось в прозорі небеса —
Ми в землю вгрузли, вкрились пилом.
Щасливі лиш, як є горілка й ковбаса...

Папір друкований чорнилом
Ми залишаєм тим, що нам кують культуру —
Нема часу читати їх літературу!

Ми безпартійні. Не будіть нас вашим шумом!
А про політику ми дискутуєм з кумом!

НА ПРОВЕСНІ

Маленький клаптик темної хмарини
Ненароком за злотний ріг
Молодика у небі зачепивсь.
А хмар повзло цілі отари,
Їх місяць ніби заганяв в кошари,
Щоб сонце ранком об'явилось, —
Зголошуючи молоду весну.

В зелених шатах і в казках повір'я
Вона іде до нашого подвір'я
В містерії не всіх розгаданих законів,
Що Пан в ліщині про природу виграла,
Розбуджуючи первоцвіт закутих гонів,
Де снять чебрець, шафран, кульбаба й сон-трава.

На провесні мерщій до сонця проростає
Земля уквітчана у візерунки.
Як щойно сніг і лід, як гніт часу, розтає
Вже воля з успіхом несе дарунки.
Чуть: — з надр таємний голос до життя зове
І знов душа, в печалі стомлена, живе...

А згодом десь хмаринка відчепилась
Від місяця у синім плесі
І хмари вже снують нову добу, —
Весна розбуджує глуху юрбу,
І знову люди гордовито
Зметуть сучасність, — і покличуть до життя, —
Всю рідну землю, соромом повиту...

НА ДНІ ОЗЕРА

Вдивляюся в озера дно, —
В глибоке, прозоре та ніжне.
Там вічність створінням дано —
Потоки життя бистробіжні.

Здається в спокою живуть
Там мушлі ошитки й амеби,
Як хмари в блакитті пливуть
На дні, під водою, й у небі...

В намулі ж іде боротьба —
Змаганням незнані спочинки.
Хоч нам їх незнана журба, —
Там пишуться діями вчинки.

Події минають складні
І час, наче жрець, тайновидить —
Життя поруч смерти, на дні,
Спокою закон ненавидить...

ХІБА?

Хіба не чуєте, в журбі похилі,
Про що вам вітер гомонить?
Десь там давно розорані могили, —
З них пахне воля давніх літ,

Якої степ хотів би ще раз віднайти.
І стане так, — як чорний сум забудеш ти!
Хіба ранкове сонце не тривожить
Напругу нашу, і не б'ють

У творчі дзвони сили духа гожі?
Віки ж історії жиють
В серцях дороговказом на майбутній час, —
Лицарський дух в народі ж жевріє у нас!
Хіба не хочете понов налити
Пахучим змістом давнини
Із обривів степів, з могил розритих,
Порожні груди, щоб вони
Несли той запах в приголомшені світи,
Щоб край у Всесвіті враз з поступом міг йти?!

У СНІ СПОКОЮ

У сірій тиші сон спокою
Нудьгу плекає у душі,
Куняє розум і гіркою
Земля здається, наче спліснені книші.
Ачей же світ такий веселий,
Налитий радісним життям.
Іди, бери, рости дебелий,
Лише про щастя й гонор краю завжди тям!
Нехай понижуть тьму відмінні
У жвавій праці щедрі дні —
Й постануть якості нетлінні,
Такі хороші, що й не снилися у сні.

ДАРУНОК МІЙ (УКРАЇНІ)

... Я добре знаю — небагато
Тобі даю в дарунок:
Лише любови жар, мій подив і хвалу!
Та то і все! Бо тим багатий
Для Тебе серця трунок...
І з серця дна офіру шлю, — хоча й малу!

Як творився перший український оперовий театр?

Спогади

Від автора

Музична Драма утворилася у бурхливі військові часи, коли по всій Україні греміли гармати і річками лилася людська кров.

Вогненна злива перервала висококультурну мистецьку роботу Музичної Драми, але не загасила ідеї утворення української опери.

Музична Драма залишила славний слід — це творчістю палаючий маяк, що буде світити й показувати спрямування: продовжувати перервану військовими діями працю, з таким ентузіазмом розпочату, над утворенням Української Опери.

З того часу минуло 43 роки.

На мою долю випала честь бути її ініціатором, організатором і головним керівником.

У цій невеличкій праці я хочу розповісти, як зародилася ідея та як проходив процес утворення Музичної Драми зо всіма деталями, що були безпосередньо пов'язані з організацією.

Було це так...

1919 року більшовики знову захопили Київ.

Через декілька днів після боїв я вийшов з дому і пішов у напрямку Хрещатика поглянути, що робиться в місті.

По вулицях ходило багато людей, відкриті крамниці, на Басарабці відбувалася жвава торгівля. В кіосках продавали газети «Правду», «Комуніст». По вулицях стояли міліціонери, інколи проходили військові частини. Київ помалу оживав.

На Хрещатику я зустрів Степана Бондарчука, артиста Молодого Театру, на чолі якого стояв Л. Курбас.

Від нього я довідався про існування в Києві Комітету Мистецтв на чолі з трійкою: російський режисер Морджанов, відомий оперний артист Л. Собінов і український поет Володимир Ярошенко.

Бондарчук був стурбований, що в Києві є тільки один український театр — Молодий Театр, тоді як росіяни мають два драматичні колективи: один у соловцовському театрі, другий — у театрі Бергоньє. Крім того, мають ще оперу, оперету і театр малих форм.

— Чи не можна, — питає, — організувати якийсь більш-менш порядний український музичний театр?

— Чому не можна! — Можна, кажу, організувати українську оперу. Нотні матеріяли є, співаки теж є.

— То ходімо, — каже, — до керівника Українського Відділу Мистецтв, В. Ярошенка, та з ним про це й поговоримо.

Комітет Мистецтв мистився тоді в колишній чоловічій гімназії на Бібіковському бульварі.

В кулуарах Комітету російські диригенти, режисери, деякі артисти, адміністратори театрів обмінювались думками, розмовляли про театральні справи.

Біля українського відділу стояла група українських поетів: Загул, Терещенко, Семенко, Шкурпій, критик Меженко і маляр Михайло Жук.

З ними розмовляла якась дуже жвава молоденька смуглява дівчинка, невеличка на зріст, з тонкими рисами дуже милого обличчя. На запитання Бондарчука про дівчинку, М. Жук сказав, що це талановита українська письменниця Галина Журба. Бондарчук, жартуючи, каже: «Та яка вона Журба, це веселочка, а не журба».

Ми запитали Жука, чи приймає сьогодні Ярошенко, він сказав, що приймає.

Я постукав. З кімнати відізався голос: «Заходьте».

Увійшли до кімнати середніх розмірів, з брудними не то сірими, не то білими стінами, у яких стирчала цвяхи.

Стояв великий стіл, біля нього один стілець та й той з поламанною ногою. Виглядало, що кабінет керуючого Українським Відділом Мистецтва ще не устаткований.

В. Ярошенко нас приємно зустрів, запросив сідати, але засоромлено вибачився, що в кабінеті не все ще упорядковане.

В. Ярошенко виглядав зовсім молодим. Це був юнак середній на зріст, щупленький, русавий з приємним чистим біло-рожевим обличчям, з великими окулярами на невеликому рівному носі.

Бондарчук представив мене, а сам вийшов.

Я почав говорити про можливість організувати в Києві досить порядну оперу. Для цього є високої якості українські опери, написані славетним композитором Миколою Віталієвичем Лисенком: «Тарас Бульба», «Різдвяна ніч», «Утоплена», «Енеїда».

Також є опери, написані іншими українськими композиторами: «Пан сотник» Козаченка, «Роксолія» Січинського.

Є опери в перекладі українською мовою: «Галька» Монюшка, «Янек» Желенського, «Продана наречена» Сметани, «Сільська честь» Маскані.

Усі ці опери, крім «Тараса Бульби», ставилися в театрі Садовського в 1909—1916 роках з великим художнім і матеріальним успіхом. Головні ролі виконували тоді такі артисти: С. Бутівський — тенор, Г. Петляш — сопрано, пізніше М. Литвиненко, М. Діброва — меццо-сопрано, М. Карлаш та Івлєв — баси, Г. Рязанець, пізніше М. Золденко — баритони. Вони тепер майже всі є в Києві. До цих опер є клявіри, оркестровки, костюми, декорації, бутафорія та інше. І коли б Комітет Мистецтв дав дозвіл і театральне приміщення, то українська опера змогла б відразу розпочати працю.

Моя інформація зробила на Ярошенка приємне враження. Але він зауважив, що Комітет

Мистецтво може не погодитися на творення української опери, оскільки в Києві є російська опера.

На це я відповів, що назву можна замінити — замість Українська Опера назвати Українська Музична Драма.

Крім того, Музична Драма буде виставляти оригінальні українські опери. В деяких з них навіть є проза, отже здвигу в репертуарі не буде.

З цими доводами Ярошенко погодився. Він

запропонував подати відповідну заяву, яку я на другий день і приніс. Проглянувши заяву, сказав прийти через три дні.

Тим часом я пішов до музично-драматичної школи М. В. Лисенка з метою побачити Людмилу Михайлівну Старицьку-Черняхівську, та поінформувати її в справі Української Музичної Драми.

У школі були, крім Людмили Михайлівни, її сестра — Марія Михайлівна, професор драма-

---

З ВЕЛИКОДНЕМ

ВІТАЄМО НАШИХ КАНАДСЬКИХ ЧЛЕНІВ І ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

**а водночас повідомляємо про нові великі досягнення
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ:**

В ДІЛЯНЦІ ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ: 83,000 ЧЛЕНІВ

В ДІЛЯНЦІ ГОСПОДАРСЬКІЙ: 27,000,000 ДОЛЯРІВ МАЙНА

**В ДІЛЯНЦІ КУЛЬТУРНИЙ: “АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ
УКРАЇНОЗНАВСТВА”,**

друк якої закінчується у видавництві Торонтського Університету.

Ці великі здобутки завдячує УНСоюз великому числу свого членства та дуже корисним умовам життєвого забезпечення наймодернішими родами забезпечених грамот.

Тому кличемо всіх тих, які ще не є членами великої Союзової Громади:

**СТАНЬТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО
СОЮЗУ І РАЗОМ З НИМ ДОПОМАГАЙТЕ РОЗ-
БУДОВУВАТИ НАШІ НАЦІОНАЛЬНІ ТА ГОСПО-
ДАРСЬКІ ЦІННОСТІ!**

**ТІЛЬКИ У ВЕЛИКІЙ ГРОМАДІ МОЖЛИВІ ВЕЛИКІ
ДОСЯГНЕННЯ!**

Христос Воскрес!

Український Народний Союз

Централя:
81 - 83 Grand Street
Jersey City 3, N. J.
Tel.: NE 5-8740

Канадська канцелярія:
297 College Street
Toronto 2 B, Ont.
Tel.: 924-6302

тичного відділу, і Остап Миколаєвич, син М. В. Лисенка.

Я їм сказав, що подав заяву до Комітету Мистецтв з проханням дати дозвіл на утворення в Києві Української Музичної Драми. Заяву прийняли і сказали прийти по відповідь через три дні.

На запитання, які будуть ставитися в Музичній Драмі опери, я сказав, що до заяви приклав список опер, які ставилися в Садовського, додавши до них оперу «Тарас Бульба» і оперу «Аскольдова могила» Верстовського.

— А чи знайдуться відповідні оперові сили? — запитала Людмила Михайлівна.

— У Києві, — кажу, — можна підібрати дуже добрий склад співаків. — І назвав деякі прізвища артистів.

Остап Миколаєвич поцікавився оркестрою.

— Оркестра, — кажу, — передбачається на повний симфонічний склад. Оркестровки, які написані для малого складу, будуть поширені. Також намічається великий хор і балет.

Марія Михайлівна сказала:

— З вашої інформації ми бачимо, що справа утворення Музичної Драми поставлена на правдивий мистецький шлях. Отже Музично-Драматична школа імені М. В. Лисенка буде всебічно підтримувати почату вами таку важливу для всіх українців справу.

А Остап Миколаєвич додав:

— Я вірю, що давня мрія українців мати оперу здійсниться.

Я сердечно подякував і обіцяв їх інформувати про все, що буде торкатися Музичної Драми.

**

Якось скоро по Києві рознісся розголос про організацію Української Музичної Драми.

Особливо цікавилися цим артисти Київської Опери.

Адміністрація опери була схвильована — по-являється конкурент. З приводу цього відбувалися там цілі дискусії на тему, чи потрібна Києву ще

THE POST HOUSE TRAVEL BUREAU

2402 Bloor St. W., Toronto 9, Ont., RO 7-7589

полагоджує справи ВСІХ РОДІВ ПОДОРОЖІ в Канаді, Америці та в цілому світі: літаками, кораблями та автобусами. Поради та по-лагоджування документів —
безплатно.

За інформаціями звертатися українською мовою та з повним довір'ям до представника фірми

п. МАРКІЯНА КОГУТА

Урядові години: від 9 ранку до 6 вечора.
СЕРЕДА, ЧЕТВЕР і П'ЯТНИЦЯ до 9 веч.
СУБОТА до 5 по пол.

одна опера, хоч би й українська. А деякі оперові співаки при зустрічі зі мною висловлювали уже своє бажання працювати в Муздрамі. Відомий російський диригент Л. Багриновський запропонував свої послуги і порекомендував дуже доброго оперового концертмайстра, — піяніста (він же й диригент) Хлебнікова.

Голова оркестрової спілки М. Терещенко сказав, що він організує для Муздрами першорядну оркестру.

Також звернули велику увагу на утворення Укр. Муз. Драми мистецької школи Києва: консерваторія, музично-драматична школа ім. М. Лисенка, вокально-музична школа Регаме і низка приватних вокальних шкіл. Вони з великою уважливістю поставилися до творення нової мистецької одиниці. Професура мистецьких шкіл зазначала, що новоутворена опера внесе свіжий подих в культурне життя Києва.

**

Третього дня я прийшов до Ярошенка.

Він порадував мене. Сказав, що справа Муздрами іде добре. При цьому додав, що Комітет Мистецтв просить подати загальний склад працівників, потрібних для Муздрами. Проект треба принести завтра на десяту годину ранку, бо його будуть розглядати на поширеній нараді.

В призначений час я приніс такий проект складу театру:

Артисти:

7 сопранів: драматичне, лірико-драматичне, ліричне, колоратурне, характерне, два на малі ролі.

6 меццо-сопранів: драматичне, меццо-характерне, ліричне характерне, два на малі ролі.

6 тенорів: драматичний, меццо-характерний, ліричний, характерний, два на малі ролі.

6 баритонів: драматичний, меццо-характерний, ліричний, характерний, два на малі ролі.

7 басів: бас-кантанта, бас-профундо, центральний бас, характерний, три басы на різні допоміжні партії.

Керівний художній склад:

Мистецький керівник, два диригенти, два режисери, хормайстер, балетмайстер, режисер-адміністратор, два помічники режисера. 5 піяністів: два для солістів, один для хору, один для балету, один для оркестри.

Оркестра — 56 осіб, хор — 70 осіб, балет — 30 осіб.

Художньо-технічний монтувальний склад:

Художники: один головний художник, один художник-постановник, три виконавці.

Перукарі: один головний перукар, три помічники.

Кравці: один головний кравець, 5 помічників.

2 для солістів, 2 для хору, один для балету.

Бутафори: один головний бутафор, два виконавці.

Електрики: один головний, два помічники.

Машиніст і 8 робітників.

Капельдинери: 10 осіб.

Контора:

Головний керівник Муздрами, адміністратор,

бухгалтер, рахівник, два конторщики, касир, розсильний.

Разом: 250 осіб.

Ярошенко уважно розглянув склад, сказав прийти на другий день о десятій годині ранку.

Другого дня Ярошенко зустрів мене в піднесеному настрої:

— Перемога! — каже. — Українська Музична Драма буде існувати! Після довгих дебат поширена нарада ухвалила поданий вами склад Муздрами. Просять подати прізвиська мистецького керівника, головного диригента та відповідальних артистів. Також повідомити, якою оперою буде відкривати Муздрама свій сезон, прізвисьце постановника, та прислати ідею постановки опери. Це все треба принести завтра на десятю годину ранку.

На моє зауваження, що режисер-постановник не зможе за такий короткий термін написати ідею постановки, Ярошенко каже:

— Я знаю, що це дуже форсові вимоги, але нема ради, треба зробити, бо від цього багато залежить.

— Добре, — кажу, — завтра все будете мати. — І вийшов з кабінету.

У вестибюлі зустрів художника Михайла Жукка. На його запитання про справи Муздрами, я йому все докладно розповів.

Уважно вислухавши мене, він запропонував негайно піти до М. Вороного та про все йому розповісти. Але де мешкав Вороний, ні я, ні Жук не знали.

А тут, мов на злість, цілий день падає дощ.

Від одного власника будинку, у якому раніше мешкав Вороний, ми дістали його адресу. Не звертаючи уваги на дощ, ми майже бігом поспішали до Вороного. Прибігли. Стукаємо у двері раз, удруге — ніхто не відзивається.

Тоді ми затарабанили як слід.

Чуємо, хтось помалу чалапає до дверей, обережно їх відчиняє і пильно на нас дивиться. Це була старенька невеличка на зріст бабуся з приємним обличчям, майже без зморщок.

Глянула на нас переляканими очима і раптом хотіла зачинити двері, але Жук не дав їй цього зробити.

Не спитавши дозволу, ми нахабно вперлися до чистенької кімнати, яку відразу забруднили, бо з наших плащів і капелюхів стікала на чисту підлогу дощова вода, а наші брудні черевики повідбивали на ній печатки.

Дивимось, а наша бабуся стоїть ні жива ні мертва, украй перелякана і труситься, неначе на неї напала пропасниця.

Бачимо, що нарobili бідній бабусі переполоху, почали її заспокоювати.

— Не бійтеся нас, — каже Жук, — ми прийшли до пана Миколи Вороного у дуже поважній справі. Нам треба його обов'язково бачити. Просимо сказати йому, що його бажать бачити Микола Жук і Семен Бутовський. Він нас дуже добре знає.

Бабуся трохи заспокоїлась, але все таки недовіряє і поглядає на нас з-під лоба, та човгає ногами. Мабуть, міркує: чи йти їй чи не йти? Нарешті пішла.

Роздивляючись по кімнаті, ми якимось глянули один на одного і розсміялися на всю кімнату.

— Та ми, — каже Жук, — своїм виглядом не тільки бабусю могли налякати, а навіть сам чорт перелякався б!

Справді, вигляд наш був жахливий: плащі намоклі від дощу, звисали як мішки, лиця були замурзані, волосся на головах стирчало на всі боки, тільки очі блищали.

— Отби, — кажу я сміючись, — зробити фотознімку на спомин будування Української Музичної Драми!

— А що ви думаєте? — каже Жук. — Це була б прекрасна фотографія — документ для майбутньої історії української опери.

Раптом бачимо бабусю, а з-поза її спини визирає Вороний і протирає пенсне.

Упевнившись, що це ми, підбігає до нас з криком:

— Як ви мене знайшли? Та чого ви тут стовбичите? Ходіть до моєї кімнати.

А бабуся від такого дива і рота розкрила.

Кімната Вороного була невеличка, з одним вікном, яке виходило у двір. Вороний ніяк не може заспокоїтись, нервово ходить по кімнаті та протирає пенсне.

— Та як ви мене знайшли? То нападуть — нігде не сховаєшся! Та чого ви стоїте, сідайте ось тут, кажіть но, що там трапилось такого.

— Знаєш, Миколо, — каже Жук. — Трапилась дуже поважна справа: у Києві утворюється українська опера, під назвою — Українська Музична Драма.

— Що, що? Музична драма? — і почав голосно реготатись. — Та що ви мені туману напускаєте своєю музичною драмою!

— Ба, ні, Миколо, — каже Жук. — Справа

**СПОЖИВАЙТЕ
ВІДЖИВНІШИЙ
НАЙ СТРАВНІШИЙ
ДЕШЕВШИЙ ХАРЧ,**

ЩО МАЄ В СОБІ ВСІ ВІТАМІНИ, ЦЕ

МОЛОКО

І МОЛОЧНІ

ПЕРЕТВОРИ

**ВИСОКОВАРТНІ ПРОДУКТИ
ЄДИНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧАРНІ**

ROGERS DAIRY Ltd.

459 Rogers Road, Toronto, Ont.

Phone: RO. 9-7193

Муздрами розглядається в Комітеті Мистецтв. На мистецького керівника ми виставили кандидатуру Миколи Вороного, визначного українського поета, якщо ти такого знаєш, — додав з усмішкою Жук.

— Що, що?! Мене? — аж схватився з крісла, пенсне полетіло на підлогу, добре, що не розбилося. Почав бігати по кімнаті. Кричить, лається...

— Як ви, не спитавшись мене, без мого дозволу, осмілилися ставити моє ім'я на поталу? Це нахабство, безсоромність! Поставити моє ім'я на чоло якоїсь халтури!

І почав, і почав. Ми сиділи й мовчки слухали.

— Та чого ви мовчите, кажіть же щонебудь!

Тоді я почав йому пояснювати, що утворюється не «халтура», а досить солідна мистецька одиниця з великою симфонічною оркестрою, з великим хором, балетом і першорядними співаками. І назвав деякі прізвища. Цей склад Комітет Мистецтва вже затвердив.

— Ви, Миколо Кіндратовичу, вибачте, що так вийшло, але це не з нашої вини. Все робилось наспіх. Усі вимоги Комітету Мистецтв треба було негайно виконати. Вас ми всі дні розшукували і тільки випадково дістали вашу адресу. Це та причина, що ми без вашого дозволу, самочинно поставили ваше прізвище і довели до відома Комітету Мистецтв, що мистецький керівник Муздрами — відомий український поет Микола Вороний.

Бачимо, обличчя Вороного прояснюється. Він уже спокійно сів до столу.

— Комітет Мистецтв потребує знати, якою

оперою буде Музична Драма починати свій сезон, хто режисер постановник та подати на розгляд ідею постановки опери. Я написав, що сезон Музична Драма буде починати оперою «Аскольдова могила» Верстовського в постановці мистецького керівника Муздрами М. Вороного.

— Це ви добре зробили, — зазначив Вороний. — «Аскольдова Могила» майже не ставилася в Київській опері.

— Комітет вимагає, щоб на завтра на десяту годину ранку принести написану режисером постановником ідею постановки.

Почувши це, Вороний схопився, як опарений.

— Та що вони там подуріли? Що вони не розуміють, що для того, щоб написати ідею постановки такої опери як «Аскольдова Могила», треба багато часу? Опера відбиває давню добу Київського князівства. Її треба добре й добре обміркувати, ґрунтовно до неї підготувитися, щоб відобразити в постановці опери Княжу добу у всіх її деталях. Це дуже серйозна справа, це не вареники ліпити. Ті мудрагелі з Комітету на таку поважну, відповідальну справу дають такий короткий термін, протягом якого носа добре не можна висякати, а не то що написати якусь путящу річ. Я знаю, трійку в Комітеті очолює російський режисер Морджанов. Він талановитий режисер і мене дивує, як він міг таке пропонувати. А якби йому запропонували протягом доби написати ідею постановки, скажемо, «Сон літньої ночі» Шекспіра, що б він на це сказав? Та він так само розлютився б, як оце і я, і наробив би репету на

УСІМ НАШИМ ПОКУПЦЯМ

І ВСІМ УКРАЇНЦЯМ

бажаємо

РАДІСНОГО ВЕЛИКОДНЯ!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

КНИГАРНЯ

АРКА

575 QUEEN STREET, WEST — TORONTO, ONTARIO, CANADA

Tel.: EM 6-7061

ЧАСОПИСИ,

КНИЖКИ,

РАДІО,

ТЕЛЕВІЗОРИ,

КЕРАМІКА та інше.

весь Київ, а всіх тих, що таке пропонують, назвав би просто дурнями. Ні, я не Кукса, на таку провокацію не піду і писати не буду!

Протест Вороного був справедливий. Він мав рацію обурюватися на таку безглузду пропозицію головного театрального жреця, великого мудрагеля Морджанова.

Але справу Муздрами треба якось рятувати, а врятувати може тільки Вороний.

Тоді Михайло Жук підійшов до Вороного, обняв його й каже:

— Мій любий друже, заспокойся. Ти маєш рацію обурюватися. Хіба не бачимо цього ганебного підступу? Бачимо! Пан Бутовський доказував Ярошенкові, що за такий короткий час неможливо написати ідею постановки такої поважної історичної опери як «Аскольдова Могила», але Ярошенко на це сказав: «Так, я знаю», — замовк і зітхнув. — «Немає ради, це треба зробити. Треба врятувати справу».

— Коли ти, Миколо, відмовишся написати ідею постановки, то тим самим ти сам піддаєшся провокації, а тим мудрагелям тільки того й треба. Вони всіма засобами противляться і хочуть провалити утворення Музичної Драми, бо вона їм перек горла стала.

— Не дивлячись на ці труднощі, ми добилися певних результатів, дякуючи керівникові Українського Відділу Мистецтва Ярошенкові, який з ними веде в цьому напрямку боротьбу, та всіма засобами доказує, що Українська Музична Драма, про яку заговорив уже увесь Київ, мусить одержати дозвіл на існування. Ми і вся українська громадськість Києва упевнені в тому, що улюблений поет України, Микола Вороний, не допустить до того, щоб на втіху людям з Комітету провалилася ідея утворення в Києві першої української опери. Ми добре знаємо, що коли наш Вороний напише ідею, то це буде не звичайна режисерська трактовка, яка здебільша робиться трафаретно, а це буде трактат. І коли мудрагелі будуть його читати, то напевно головному жрецю Морджанову закрутить у носі так, як Комісарову з «Майської ночі».

Вороний сидів, низько опустивши голову на груди, слухаючи майже історичну урочисту промову свого улюбленого друга художника Михайла Жука, який чудово малює квіти, а особливо троянди, у яких кохається Вороний.

Раптово Вороний піднявся, енергійним рухом відкинув догори голову й рішуче сказав:

— Ну, ми ще побачимо... — Очі його загорілися і дивилися у простір. Це тривало якусь хвилину.

Я й Жук дивилися на нього як зачаровані і нам уявлялося, що над його головою мигають вогненні язички...

Це була одна мить. Потім очі його засяяли теплотою, а на устах появилася мила приємна усмішка. Дивлячись на нього, ми теж перейнялися його настроєм. В кімнаті ніби повіяло легким вітерком, а сама кімната зробилася світлою.

Усім нам стало легко. З'явився бадьорий веселий настрій. Перший заговорив Вороний:

—Що ж, ви, панове, прийшли до мене в та-

кій важливій справі і з пустими руками. Навіть баба Риндичка і та знала наш звичай. Коли вона прийшла зі своєю скаргою до старшини, то захопила з собою і «доказательство» для просвітлення, щоб старшині легше було писати протоколи. А ви хочете, щоб Вороний писав такого протокола, чи то пак ідею, не маючи перед собою «доказательства»?

— О, та я, — кажу, — в одну мить принесу вам такого «доказательства», яке пили на Олімпі боги. Воно називалося в них нектар.. Пам'ятаєте, Миколо Кіндратовичу, як Зевес перше, ніж писати декрет, випивав здоровенну чашу нектару, промовляючи: «П'ю за богів, за всіх підданих, панів, князів і голодранців». Ось побачите, як тільки вип'єте келих цього нектару, що я принесу, то на вас прийде таке «просвітлення», що ви побачите давню княжу добу, як на долоні. Перед вами постане старий Дніпро з чудовими берегами, на яких проходжуються прекрасні киянки. Між ними ви побачите Надію, героїню опери, веселого співуна й баяндрасника, а потім появиться Невідомий — неустрашимий борець за старі княжі традиції.

— Та йди скоріше і принось цього нектару, бо час не жде.

За десять-п'ятнадцять хвилин я приніс пляшку і поставив на стіл. Вороний узяв її, підійшов до вікна і почав розглядати.

— Та це справді справжній нектар, що звється на землі коньяк-фіншампань. І з цим нектаром буде легко обмірковувати княжу добу. Ну, панове, тепер ідіть собі, а о 6-ій годині приходьте знову.

Ми побажали йому натхнення й пішли з кімнати.

Коли ми проходили через передню кімнату, перед нами стояла бабуся і почала до нас говорити:

— Не ображайтеся на мене за те, що я так недовірливо до вас поставилася. Тепер такі часи настали, що всього можна чекати. Всякі люди бувають. Дуже прошу вас не нарікати на мене. Я, бачите, не знала хто ви. — Тепер бачу, що ви зовсім інші люди.

— Заспокойтеся, бабуся, — каже Жук. — У нас і в гаді не була на вас ображатися. Ми просимо нас вибачити, що без вашого дозволу так нагло вдерлися до кімнати. Ми повернемося в 6-ій вечора, а щоб ви знали, що то ми, будемо двічі стукати у двері.

— О, це ви дуже добре придумали, — відповіла вона й подала нам наші плащі й капелюхи. — Я вже їх трохи просушила.

Потім почала уважно на мене дивитися:

— Я десь вас бачила, чекайте, чекайте, чи ви не грали в театрі М. Садовського?

— Та це бабуся, — каже Жук, — перед вами стоїть артист театру Садовського Семен Бутовський.

Почувши моє прізвище, бабуся каже:

— А так, так, тепер я вас пізнаю. Ви грали Хому Брутта у «Вії». А хто то грала панночку, така красуня і співала так хороше.

— То, — кажу, — артистка Пелета Петляш, племінниця Садовського.

— О, який це був чудовий театр, як його всі любили! На його виставах були не тільки українці, а й росіяни, поляки, жиди, навіть турки ходили і завжди сідали в перших рядах. Пам'ятаю так, як ніби це вчора було... Ставили «Марусю Богуславку», так знамениту Заньковецьку, що грала Марусю, турки засипали квітами. І це все минулося... — і безнадійно махнула рукою.

— Нічого, бабусю, — каже Жук, — ось незабаром буде показувати свої вистави Українська Музична Драма, то ми скажемо панові Вороному, щоб він неодмінно взяв вас до театру.

— Дуже вам вдячна, щастя, Боже, на все добре! — І утерла фартушком кришталеву сльозу, а нас перехрестила.

Ми вийшли зворушені чистою щирою любов'ю бабусі до українського театру.

Довго йшли, замислившись про минуле, яке не вернеться ніколи. А проте, всяко буває, як сказав один мудрець...

А дощ не вгавав. Щоб його уникнути та якось убити час, зайшли до кавярні. Тільки випивши по склянці кави, ми наче опритомніли, прийшли до дійсності й раділи, що залагодили таку важливу справу.

О 6-ї годині вечера ми вже були у Вороного.

Він дав написану ідею постановки і прохав принести клявір «Аскольдової Могили» та про все його повідомляти. Ми сердечно йому подякували й пішли.

На другий день я приніс Ярошенкові такий список головних артистів і керівників:

Сопрани: Г. Петляш, М. Литвиненко, Караулова, Голбур-Бутовська.

Мецо - сопрани: Драгош, Драгомирецька, Стефанович.

Тенори: Ю. Кипаренко-Доманський, С. Бутовський, С. Дурдуківський.

Баритони: Г. Рязанець, Б. Карпатський, Бесарабов.

Баси: Холщевник, Куликовський, Дайнар.

Мистецький керівник: Микола Вороний.

Головний диригент: Л. Багриновський.

Також при цьому приклав ідею постановки.

— Комітет Мистецтв, — сказав Ярошенко — надішле на ваше ім'я офіційне повідомлення. Чекайте, не хвилюйтесь, все буде добре.

Не тільки я, але й усі зацікавлені в утворенні Музичної Драми, з великим напруженням чекали вирішення справи.

**

Минуло багато днів і я одержав від Комітету Мистецтв офіційне повідомлення, у якому писалося, що Комітет Мистецтв ухвалив утворення в Києві Української Музичної Драми. І що в її розпорядження дається колишній театр Дагмарова.

Одержавши повідомлення, я пішов до Українського Фіддїлу Мистецтв подякувати Ярошенкові за допомогу.

— Давня мрія, — кажу, — українців міста Ки-

єва мати українську оперу завдяки вашій допомозі перетворюється в дійсність.

— Я тішусь, — відповів Ярошенко, — що своєю скромною особою спричинився до такої важливої справи. Багато допоміг в цьому славетний оперовий співак Леонід Собінов. У приватних розмовах деякі члени Комітету цікавилися вами. Я ознайомив їх з вашою діяльністю як артиста опери і драми. А це вам посвідчення — Український Відділ Мистецтв у погодженні з Комітетом Мистецтв призначає вас на посаду головного керівника Української Державної Музичної Драми.

— Тепер приймайте приміщення театру і розпочинайте творчу роботу. Від усього серця бажаю вам успіху!

Потиснули міцно руки.

Я, вийшовши з кабінету, пішов до Вороного і показав йому дозвіл. Прочитавши, він сказав:

— Я відчував, що Комітет дасть дозвіл.

Передав йому клявір «Аскольдова Могила» і сказав, що іду приймати театр.

— А я, — каже Вороний, — займуся роботою режисерського пляну опери.

(Далі буде.)

Олександр Льченко розшукує дядька Григорія Матвієвича Базалицького з Немирова. Хто б знав місце його перебування, прошу повідомити редакцію "Нових Днів".

„Ісидоризм у Римській Церкві“

написав
Михайло Стечишин

Ця нововидана книжка — дійсно рідкісна праця не тільки в українській науковій літературі, але й також серед православних публікацій взагалі.

Це перша велика праця в православній літературі, у якій висвітлено фальшування документів в історії Римської Церкви — фальшування, що створило собою цілу систему.

Тому що римські фальсифікати мають відношення й до справ Православної Віри й тому, що у православній літературі досі не було справи цих фальшувань порушено систематично й принципово, книжка „Ісидоризм у Римській Церкві“ необхідна кожному, — не лише духовному, але й світському, хто цікавиться справами церковної політики.

Згадана праця основана головною на католицьких джерелах. Її головний матеріал — про т. зв. „Ісидорові Декреталі“, чи Ісидора-самозванця, а останній розділ про папіссу (жінку) Івана VIII.

На доброму папері, 376 стор. друку, з додатком світлини жінки-папи і фотокопій листів лже-пап.

Ціна \$4.00.

Адреса замовлень:

Consistory Church Goods Supply,
7 St. Johns Ave., Winnipeg 4, Man., Canada

НОВЕ!

НОВЕ!

Повідомляємо всіх наших клієнтів, що в додатку до висилки канадських посилок в Україну,
фірма

Українська книга

ТАКОЖ ПРИЙМАЄ

ЗАМОВЛЕННЯ НА ПОДАРУНКИ

радянських високоякісних товарів, які канадці можуть замовляти за канадські гроші для своїх рідних в СРСР.

Ці подарунки будуть доставлені в різні частини СРСР без оплати мита чи яких-будь інших витрат. Доставка скоро — від двох до п'ятьох тижнів після вплати грошей та замовлення в конторі "Української Книги".

У КАТАЛОЗІ ПОДАРУНКІВ Є ТАКІ РЕЧІ: автомобілі, мотоцикли, моторолери, велосипеди, автомобільні шини (таєри), телевізори, радіоприймачі, радіограмофони, мігнітофони, піяніна, акордіони, холодильники, пральні машини, швейні машини, фотоапарати, пилососи, біноклі, мисливські рушниці, годинники, пера, плащі, убрання, хустки, тканини, килими, взуття, обруси, парфумерія.

Ціни низькі — якість висока

тут подаємо кілька взірців цін з каталогу подарунків

Автомобіль "Москвич" \$1583.54	Годинник (наручний)
Мотоцикл 258.81	жіночий 27.12
Чоловічий велосипед 39.60	Баян 127.25
Телевізор 193.84	Холодильник 139.14
Радіограмофон 117.61	Пральна машина 70.05
Піяніно 465.41	Пилосос 36.98
Годинник (наручний)	Швейна машина
чоловічий 19.86	з ножним приводом 58.16
	Мисливська рушниця 59.46

У додаток до цих цін кожен покупець доплачує малу суму за банкову переписку грошей і комісове агенції.

Вдавайтеся до "ВІДДІЛУ ПОДАРУНКІВ".

UKRAINSKA KNYHA

962 BLOOR STREET WEST

TORONTO 4, ONTARIO

ШЛЯХОМ ВЛАСНОГО СТИЛЮ

Книжка «А світ такий гарний...», що недавно видана Видавництвом Юліяна Середяка в Буенос-Айресі, в Аргентині, містить три досить великі оповідання: «Мерехтливі зорі», «Непрошений гість» і «А світ такий гарний...»

Хоч книжку названо за наголовком третього, розміром найбільшого оповідання, проте ми більше уваги присвяtimo першим двом, бо саме ними В. Гайдарівський утврдує свій власний стиль повістяра.

1. В оповіданні «Мерехтливі зорі» розповідь провадить головний персонаж твору — шахтар Григорій Колесник. Його найближчим приятелем, отже і другим важливим персонажем є бригадир кріпильників Іван Кузьмич Лунін. Григорій Колесник набагато молодший від Луїна, а до того ж непартійний, тим часом як Лунін носить у кишені партійний квиток комуніста. А проте вони — один одному найближчі в бригаді кріпильників. Жадному партійцеві в шахті Лунін не розкриває своєї душі так, як Колесникові, довір'яючи йому цілком. І має рацію: Колесник нікого не скривдить, «не підведе» — це Лунін знає. Із свого боку, Колесник на ряді фактів переконується, що бригадир Лунін — передусім людина, що партійний квиток не вбив у ньому людини і, за всіма ознаками, вбити не зможе.

Обидва вони в минулому мали від влади неприємності саме за свою людяність, за добре серце. Щоправда, вимір тих неприємностей був різний. Григорій Колесник за переховування свого двоюрідного брата-втікача з арештантського «етапного» поїзду дістав 5 років концтабору, а Лунін за те, що дав притулок своєму небожеві, збіглому з табору примусових робіт, дістав лише догану з попередженням. Та обидва вони розуміють, що в очах комуністичної влади — вони затавровані і перебувають тепер лише «на відпустці», яка ледве чи довго триватиме: нікому нічого нелюдський режим не прощає.

Ось як «розкриває душу» свою перед Колесником бригадир Лунін:

«Усього бійся, Григорію. У шахту ідеш — бійся її клятої. А виїдеш на гора — бійся людей. Моя душа вже засохла. Я ніколи не буваю відвертим. Ніколи не говорю щиро. Обманюю людей і себе. Всіх боюсь... Пропали ми з тобою, Григорію, пропали...»

Великий хист мистця слова мусить мати автор, щоб читач, обізнаний з підсоветською дійсністю, повірив фактові такої відвертої сповіді члена компартії та ще перед безпартійним. А проте читач вірить — ми цього певні. Глибокою правдою дише весь твір В. Гайдарівського. Принаймні автор цих рядків, що сам має понад 20-річний досвід життя під комуністичним режимом, не відчув найменшого фальшу в «Мерехтливих зорях». Не тільки образи чільних персонажів: Григорія Колесника й Івана Кузьмича Луїна дишуть правдою. Також образи другорядних персонажів — звичайних, рядових шахтарів і шахтарного

дрібного начальства як ось десятників Ворони і Крамаря, також слідчого, що допитує Колесника, агента НКВД в шкіряному плащі, який арештовує Луїна, — усі вони стають перед читачем живі, переконливі, вихоплені з дійсності без жадного надщербу і без зайвих прикрас.

Ось як «доброзичливо» починає слідчий свій допит Гр. Колесника:

«Ви, Колеснику, уже мали нагоду побувати в нашій установі, і це полегшить нам знайти спільну мову і швидше порозумітись. Ви знаєте, яку вагу у нас має щирість і наскільки ускладнює становище арештованого його упертість або крутість. Людина ви не стара, маєте дружину і двох діток, любите свою родину і вам доцільно без надумувань, вагань і зайвих розмов викласти карти на стіл. Визнайте щиро, як це зробили ваші спільники, свою провину, одержите невелику кару, — а я гарантую в такому разі своїм словом чести кару невелику — і відбувши її, ви знову з родиною, і все тихо, лагідно, гарно...»

Чи не хочеться вам, читачу, гукнути на цьому місці (про себе скажемо, що ми ледве здушили в собі такий вигук): — Бережися, Колеснику! Перед тобою не людина, а хижак!

І нам відлягло від серця, коли ми побачили, що Колесник хижака вичув. Вичув і зрозумів, що треба триматися міцно і не хвилюватися.

Оповідання закінчується так, що читач за Колесника гордий. Гордий за людину.

«— Тримайся, Григорію Колеснику!»

Не можемо не згадати майстерности, з якою автор в реалістичну канву сюжету вплітає Колесникові марення й сни. Подібну майстерність поєднання реальності з маренням ми вже бачили в повісті цього ж автора «Заячий пастух», — Отже це становить прикметну стилеву рису Гайдарівського-повістяра. Рису рідко подобивану на такому високому мистецькому рівні.

2. Оповідання «Непрошений гість» прикметне своїм початком, де хронологічно «зміщено», чи лаяк передсхоплено епізоди сюжетної акції твору.

«Брати Федоренки щасливо бійки уникли. А заносилося на гарну веремію...»

А «веремія» ж ця була в ході сюжету генген пізніше, коли оповідання доходило своєї кульмінаційної точки. Брати — рідні, одних батьків і одного й того самого виховання — не в стані, неспроможні один одному довіряти, щиро «душа в душу» обмінятися думками й почуттями після семирічної розлуки: таке жахливе порізнення між найближчими людьми робить режим, робить нелюдська комуністична система «опіки»!

Недарма Іван Федоренко наприкінці оповідання говорить до дядька Прокопа (який, власне, розкрив очі Іванові на закуліси атмосфери, що оточувала його в домі рідного брата, Віктора Федоренка):

«Та досить вам, дядьку Прокопе, про тих звірів. Поговоримо про людей».

Міцно і добре збудовано оповідання «Непрошений гість»: жадної фальшивої чи бодай зайвої фрази. Шкода й переказувати тут його змісту: читач мусить твір сам прочитати, щоб відчути його глибину й мати втіху безпосередньої зустрічі із справжнім мистецтвом розповіді.

Зазначимо лише, що в «Непрошеному гостеві» ще більше і дужче, ніж у «Мерехтливих зорях», вичувається патос родини і роду як міцної остії супроти більшовицького калічення і спустошення людських душ. В самий корінь сягнув духовим зором автор — і за це йому належить велика подяка від кожної психічно здорової української людини. Читаючи «Мерехтливі зорі» і «Непрошений гість», проймаєшся міцною вірою, що таки не здолає здорової субстанції нашого народу комуністична державна машина-«дробилка», хоч і як спустошить його, чергуючи з диявольським спритом батіг і медівник.

3. Оповідання «А світ такий гарний» розміром найбільше, але з погляду мистецького багатого слабше. І це насамперед тому, що воно позначене недотриманням, з боку автора, питомених рис свого власного повістярського стилю. Немає в ньому глибокого й важучого ідейного стрижня, невідхильної логіки в розвитку сюжетної акції, нема «вилитої» цілісності образів-персонажів, — словом, того найголовнішого, що ціхує так маркантно і позитивно два перші оповідання. Почувається, що суто побутова основа твору неспроможна надихнути нашого автора; що любовна історія Андрія Середи і Насті Кривозуб — надто дрібна для повістярського пера В. Гайдарівського. Деякі епізоди сюжету мають виразний посмак випадковості, слабко вмотивовані; твір «гойдається», не будучи пронизаний єдиною спрямованістю акції. Окремі персонажі, щоправда, достатньо переконливі, живі. Але це якраз персонажі другорядні за сюжетним місцем і вагою: Микола Шпак, кума Килина, Захар Давидович, ще енкаведист Толкачов. Очевидно, це справи не рятує, бо мистецький рівень кожного твору обумовлений передусім яскравістю, мистецькою довершеністю головних персонажів. А саме цього в розгляданому оповіданні й нема.

Не слід, проте, щойно тут сказане надто взагальнювати, а приймати саме так, як ми подаємо. Тобто: в порівнянні з двома першими воно значно слабше, та все таки не таке слабке, як це ми бачимо в масі оповідань нашої еміграційної літератури. Але пера В. Гайдарівського, що здобувся на «Мерехтливі зорі» та «Непрошений гість» (а перед цим на повість «Заячий пастух»), посилаючи ними одне з цільних місць у повістярстві поза Батьківщиною, — останнє оповідання таки не варте.

Від самого автора довідуємось, що він «виношує в собі» дальші повісті: «Гончарі» і «Крадений батько». Дозволимо собі пораду: не поспішати, утривалювати власний стиль із тими питомостями, які так щасливо виявлені в названих тут оприлюднених творах. Цей стиль, як нам виразно бачиться, виключає всілякі похвати

надуманої, зумисної «інтересности», «хитро-мудрі» сюжетні закрути; він, цей стиль Гайдарівського-повістяра, несполучний із «всадженим згори» гумором, із дешевою бутафорщиною. Йому властива міць і чистота ліній окреслення, властива глибинна (а не реклямно-пропагандивна) гуманність української людини, викоханої щедрим ґрунтом землі під сяйним сонцем і блакитним небом.

А до цього приходить (хоч це, може, слід поставити на першому місці?) ще повнота життєсприймання, в якій законне місце має світ інтуїції, передчуття — отже ті марення і сни, яких, розуміється, не мають і не знають роботи і секретарі «партячейок», але мають і знають усі справді живі люди нашої плянети.

ЯКЩО ВАМ ЗНУДИЛОСЬ...

МЕЛАНХОЛІЯ

Впіймавши «сінгапурське флу»
І меланхолії шматок,
Охоту маю я іглу
Всадити світові в задок.

І спідтишка обсервувати,
(Скрививши в реготі лице)
Його реакцію на це...
І час від часу... глибше пхати.

А накінець, скрутивши дулю,
Всесвітньо нею потрясти,
І врешті, в лоб пустивши кулю,
Себе від дійсности спасти...

О БОЖЕ!

Спаси нас від політиків дурних
І від ораторів банальних.
Спаси нас від вечер спільних
І від казаній клерикальних.
Спаси від діячів гучних
І дурнів інтелектуальних.
Найбільше ж нас ти упаси
Від геніїв негеніяльних.

Зоя КОГУТ
Австралія

Купіть ці книжки!

1. Олена Курило, «УВАГИ ДО СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ».

Про цю книгу див. у «Нових Днях» за листопад 1960 р. на стор. 23.

Ціна її: для передплатників «Нових Днів» — 2.00 дол., а для всіх інших — 2.50 дол.

2. «НОВИЙ ОБРІЙ», ч. 2, альманах, присвячений 10-річчю масового українського поселення в Австралії.

В альманасі є багато цікавих і дуже різноманітних матеріалів.

Ціна за примірник — 1.50 долара.

Обидві книжки замовляти в «Нових Днях».

IV. ФАКТИЧНІ ПЕРЕСІЧНІ РОЗМІРИ ПЕНСІЙ ТА ДОПОМОГ, ЩО ЇХ ОДЕРЖУЄ ВЕЛИЧЕЗНА БІЛЬШІСТЬ РОБІТНИКІВ ТА СЛУЖБОВЦІВ СРСР

1. Норми пенсійних видач в СРСР за законом 1956 р.

За законом "О государственных пенсиях", що був затверджений постановою Верховної Ради СРСР від 14 липня 1956 р., пенсії видаються:

а) старим робітникам і службовцям, що досягли пенсійного віку; тим, що вислужили законом встановлену кількість років; інвалідам праці; тим, що їм уряд СРСР вважає за потрібне видати персональні пенсії;

б) непрацездатним членам родин робітників і службовців, що втратили своїх годувальників;

в) колишнім військовикам — "інвалідам імперіялістичної, громадянської та вітчизняної війн" і членам їхніх родин.

Нормально право на одержання державної пенсії (інших пенсій в СРСР немає) мають: чоловіки, що досягли 60 років і пропрацювали не менше 25 років; жінки, що досягли 55 років і мають стаж праці не менше за 20 років. Проте з цього загального правила є винятки. Для тих, кому "за особливі заслуги" видаються підвищені "персональні пенсії", пенсійний вік знижується на п'ять років. Так само на п'ять років, а деяким і на 10 років (себто — чоловікам до 50 р. і жінкам до 45 р.), знижується пенсійний вік тим, хто працював встановлену кількість років на дуже тяжких і шкідливих для здоров'я виробництвах, що їх реєстр передбачений у постанові Ради Міністрів СРСР.¹⁾

Найменший розмір повної пенсії старим громадянам закон встановлює — 300 крб., а найбільший — 1200 крб. на місяць.²⁾ (Нагадуємо, що в законі скрізь іде мова про грошеві одиниці, які існували до 1 січня 1961 р.). Проте це тільки загальні норми. А існують ще додатки за безперервний стаж роботи, а також персональні пенсії, що під загальні норми не підлягають. Про ці останні в "Положенні о персональных пенсиях" сказано:

"Персональні пенсії встановлюються: союзного значення — за заслуги перед Союзом РСР; республіканського значення — за заслуги перед союзною республікою; місцевого значення — за заслуги місцевого значення".

І далі:

"Персональні пенсії союзного значення встановлюються в розмірі не вищому за 2.000 крб., республіканського значення — не вищому за 1.200 крб. і місцевого значення не вищому за 600 крб. на місяць".³⁾

Таким чином, для вище позначеної першої категорії пенсіонерів закон встановлює найменшу норму пенсії — 3600 крб. на рік, а найвищу — 14.400 крб. на рік. А як взяти до уваги ще й "персональні пенсії союзного значення", що їх встановлює уряд СРСР за особливі заслуги перед СРСР, то тоді, згідно із законом, найвища сума пенсії (без додатків за безперервний стаж)

підніметься до 2.000 крб. на місяць, або до 24.000 крб. на рік. До речі, в законі сказано, що:

"Персональні пенсії союзного і республіканського значення виплачуються міністерствами соціального забезпечення союзних республік через державні трудові ощадні каси на місці життя персонального пенсіонера".⁴⁾

Таким чином, кожна республіка СРСР має в своїх руках вичерпну звітність, скільки на її території і якій кількості тих чи тих пенсіонерів виплачено було за кожен рік тих чи тих пенсійних грошей.

Тут ми мали справу з нормами пенсій старим особам та тим, що вислужили встановлену законом кількість років. Та значно складніша справа з нормами виплат пенсій при інвалідності та втраті непрацездатними членами родин своїх годувальників. Для пенсіонерів цієї категорії існує досить складна мережа норм, що й видно з табл. 1.

Табл. 1.
РОЗМІРИ ПЕНСІЙ ПРИ ІНВАЛІДНОСТІ В КАРБОВАНЦЯХ НА МІСЯЦЬ.⁵⁾

	Міні-	Мак-
	маль	сима-
	на	льна
1. При втраті працездатности:		
а) Через покалічення та професійне захворювання:		
1 група	360	1.200
2 група	285	900
3 група	210	450
б) Через загальне захворювання:		
1 група	300	900
2 група	230	600
3 група	160	400
2. При втраті годувальників:		
а) помер через покалічення на роботі або через професійну хворобу:		
1) на непрацездатних членів родини 3 і більше	300	1.200
2) на непрацездатних членів род. 2	230	900
3) на непрацездатних членів род. 1	160	450
б) помер через загальне захворювання:		
1) на непрацезд. членів род. 3 і біль.	300	900
2) на непрацезд. членів родини 2	230	600
3) на непрацезд. членів родини 1	160	400
3. Військовим інвалідам, що до призову належали до категорії робітників і службовців:		
а) інвалідність через поранення на війні і захворювання через перебування на фронті:		
1 група	385	1.200
2 група	285	900
3 група	210	450
б) інвалідність через покалічення і хворобу не пов'язані з військ. службою:		
1 група	330	900
2 група	230	600
3 група	160	400

Примітка:

Якщо до призову на військову службу не працював

робітником або службовцем, то пенсія може бути призначена лише в мінімальному розмірі.

До поданої тут загальної схеми треба додати ще такі пояснення:

1) Інвалідність встановлюють державні "Врачебно-Трудовые Экспертные Комиссии — ВТЭК".

2) Інвалідам — чоловікам понад 60 р. і жінкам понад 55 р. — інвалідські пенсії призначаються на все дальше життя. Іншим інвалідам пенсії призначаються тільки на час непрацездатності.

3) До I-ої групи інвалідності можуть бути віднесені особи, що втратили працездатність цілковито і не можуть самі себе обслуговувати, а навпаки — потребують постійної сторонньої допомоги й догляду.

4) До II-ої групи інвалідності можуть бути віднесені особи, що мають постійну або довготривалу цілковиту непрацездатність, але разом з тим можуть обійтися без систематичної сторонньої допомоги й догляду.

5) До III-ої групи інвалідності можуть бути віднесені особи, в яких працездатність дуже знизилася внаслідок порушень функцій організму через хронічне захворювання або внаслідок анатомічних дефектів. Проте ці особи все ж можуть виконувати якісь простіші й легші виробничі завдання при зміні професії чи перекваліфікації.)

6) Закон 1956 р. передбачає мінімальні та максимальні норми пенсійних видач з великою градацією між ними. Залежить же призначення тої чи тої пенсійної норми, окрім умов, згаданих передніше, ще й від двох наступних важливих моментів: від розмірів заробітку, що його одержувала особа кандидата на пенсію, та від зархованої тій особі довжини трудового стажу.

2. Порівняння фактичної пересічної суми пенсій та допомог за 1957 р. на одного пенсіонера з нормами пенсій, що їх встановив закон.

Передніше (розд. III) ми зробили аналізу сумарних даних про фактичні витрати на соціальне забезпечення за сім років (1951 - 1957). Тепер спробуємо проаналізувати дані про ці витрати лише за один 1957 р. (пізніших відомостей, либонь, не оголошено) та порівняти їх з нормами пенсійних видач, що їх визначено в законі 1956 р. і про які мова була передніше в п. 1. На жаль, ми не знайшли даних за 1957 р. про кількість пенсіонерів, а маємо їх тільки за 1958 рік. З цього року їх почали оголошувати в статистичних щорічниках. Треба думати, що від року 1957 до 1958 кількість пенсіонерів дуже не змінилася, як не змінилася вона дуже й від року 1958 до 1959. Так, року 1958 їх було 18.200 тис., а року 1959 стало 18.545 тис. осіб. Себто — збільшення за рік відбулося в цілому СРСР тільки на 345 тис. осіб, що становить 1,9%.)

За даними перепису на 15. I. 1959 р. вся людність СРСР розподілялася так: а) робітників та службовців по містах і селах було — 142,7 млн. осіб; б) колгоспного селянства 65,5 млн. осіб; в) селян одноосібників та нескоопе-

рованих кустарів — 0,6 млн. осіб. Це й тих, що працюють, і їхніх утриманців. Всієї ж людности було — 208,8 млн. осіб.)

Якщо ми умовно припустимо тепер, що вся кількість пенсіонерів 18.545 тис. осіб належала до соціальної групи робітників і службовців (фактично є деякі винятки), то загальна кількість таких, що мали б одержувати пенсії, мусіла б сягати в СРСР наближено числа 27.160 тис., коли б пенсійний закон стосувався всієї людности.

До перевірки цього числа можна підійти в такий спосіб. На 15. I. 1959 р. жінок пенсійного віку (понад 55 р.) в СРСР було — 18.861 тис., а чоловіків пенсійного віку (понад 60 р.) — 6.640 тис., а всього людности пенсійного віку — 25.501 осіб.) Проте до цього числа, за відсутністю даних, ми не можемо додати тих, що їм закон декларує право на пільгове одержання старечих пенсій раніше від встановлених для всіх громадян СРСР років, а саме: не можемо додати до 25.501 тис. кількості чоловіків після 55, а деяких навіть після 50 років, і жінок після 50 і 45 років, що їм видаються пільгові пенсії. Мова тут іде про осіб, що їм уряд призначає "персональні пенсії", а також про тих, що працюють в тяжких і шкідливих для здоров'я умовах, та про жінок, що народили й виховали понад п'ятеро дітей тощо.

Так само не можемо ми до 25.501 тис. додати й тої кількості, що не досягши встановленого законом пенсійного віку, передчасно стали інвалідами та тих, що втратили своїх годувальників тощо. Ця категорія осіб мусить бути дуже велика. Так, за нашим підрахунком (що його ми подали передніше в роз. III, п. 3) за п'ять років витрачено було на видачу різних допомог у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, вагітністю тощо — 50 млрд. крб., або 33,7% всього фонду соціального забезпечення. За рік же 1957 на видачу цих же допомог було видано 14,8 млрд. крб., або 27,7% всього фонду соціального забезпечення. Отож, коли ми число людей, що досягли пенсійного віку — 25.501 тис., збільшимо тільки на 27,7% (передчасних інвалідів, дітей, що втратили своїх годувальників тощо), то здобудемо гадану загальну кількість пенсіонерів вже близьку до числа 33.024 тис. Мабуть, не буде великої помилки, коли ми припустимо тепер, що справжня кількість осіб, які мусили б в СРСР одержувати державні пенсії й допомоги (за старістю, за вислугою років, за інвалідністю, за тимчасовою непрацездатністю тощо) знаходилася десь між числами — 27,2 млн. і 33,0 млн. Але це в тому разі, коли б в СРСР був запроваджений відносно всіх громадян принцип соціальної й національної рівності й справедливості у справі соціального забезпечення. Та фактично в 1958 році пенсії й допомоги одержували тільки 18,2 млн. осіб. А багато мільйонів осіб тої допомоги від держави були позбавлені.

Поперше, як ми вже знаємо (див. передніше розд. III, п. 1), державних пенсій позбавлена майже вся кількामільйонна маса селян-колгосп-

ників. Але й окрім них, виходить, дуже багато робітників та службовців також не можуть тих пенсій одержувати.

Формальних причин для позбавлення пенсії тих чи тих осіб, що досягли пенсійного віку, в СРСР на практиці знаходять, як видно, чимало. Та ми зупинимося тут лише на одній — на неповному трудовому стажі, який трапляється дуже в багатьох.

Діючий в США від 1. I. 1961 р. закон для осіб, народжених в 1898 р., що тепер досягають пенсійного віку, вимагає для одержання нормальної старечої пенсії трьох років праці із заєреструванням в системі Соціального Забезпечення. При чому, як роз'яснює Американська Рада, "праця ця могла бути в будь-який час навіть не обов'язково без перерви — в період між 1 січня 1937 р. і днем, коли людина подає аплікацію про пенсію".*) В СРСР же закон вимагає мінімум п'ять років праці для одержання старечої пенсії. При чому, згідно з законом, пенсії при неповному робочому стажі призначаються в розмірі пропорційному до стажу, що є в наявності, але не менше чверти повної пенсії. Таким чином, за мінімум 5 років праці пенсія має видаватися в розмірі лише одної чверти тої норми, яка встановлена законом для осіб, що мають повний трудовий стаж (див. передніше п. 1). Але це не все. При неповному трудовому стажі старечу пенсію у відповідно зменшеній нормі можна одержати лише при таких умовах:

а) претендент мусить перед виходом на пенсію пропрацювати щонайменше 5 років;

б) він мусить досягти пенсійного віку не покидаючи роботи;

в) він мусить перед самим досягненням пенсійного віку пропрацювати не менше як три роки, при чому перерви у цій трирічній праці не можуть перевищувати шости місяців.

Як бачимо, ці вимоги в законі зформульовані в такий спосіб, що робітник чи службовець може пропрацювати навіть значно більше за 5 років, а старечої пенсії, як надійде час, всеж не одержати. Про це якнайкраще свідчить конкретний випадок, що про нього ми довідуємося з київської газети "Радянська Україна", з розділу "Поради й консультації". Передруковуємо цей фактичний матеріал повністю, як ілюстрацію, взятую з життєвої дійсності.

"Якщо не вистачає стажу..."

Мій похилий вік дає мені право на одержання пенсії по старості. Обставини склалися так, що я з 1947 року не працюю. Через це у мене є лише коло семи років трудового стажу. Я чув, що навіть при наявності п'яти років трудового стажу призначається пенсійне забезпечення по старості. Прошу редакцію роз'яснити.

А. Усенко. с. Калантаїв, Ново-Георгіївського району, Кіровоградської обл.

Для призначення державної пенсії по старості треба мати, крім похилого віку (для чоловіків — 60 років, а жінок — 55

років), також трудовий стаж — 25 років для чоловіків та 20 років для жінок.

Законом від 14 липня 1956 року передбачено призначення пенсії і в тих випадках, коли немає повного трудового стажу. При цьому діють такі правила: віку, який дає право на пенсію, треба досягти обов'язково під час роботи, мінімальний стаж у всякому разі необхідно мати як чоловікам, так і жінкам п'ять років. Із цих п'яти років безпосередньо перед зверненням за пенсією треба працювати не менше трьох років, при чому перерви в роботі за цей період допускаються загалом не більше шести місяців. Робітник чи службовець, який не має повного трудового стажу, повинен звернутися за призначенням пенсії в період роботи або не пізніше місячного строку з дня припинення її.

Пенсія по старості, призначена при неповному стажі, виплачується тільки пенсіонерам, які не працюють. Її розмір визначають пропорційно наявному стажу, але він не може бути менший від чверти повної пенсії. Надбавки (за безперервний або тривалий трудовий стаж на утриманців і на догляд) до цих пенсій не нараховують.

Автор листа тов. Усенко, не маючи повного трудового стажу, звернувся за призначенням пенсії по старості тільки через 13 років після припинення роботи. Тому райсоцзабез законно відмовив в її призначенні (п. 98 Положення про порядок призначення і виплати державних пенсій, затвердженого 4 серпня 1956 року).

Д. Ландау, юрист."

Даний випадок цілком ясно говорить, як

ЧИСТИМО ФОРНЕСИ

усім нашим відборцям опалової оливи.

Тому користайте з цієї нагоди і замовляйте негайно в нашій фірмі опалову оливу.

Будете мати повне вдоволення та

ПЕРШОРЯДНУ ОБСЛУГУ

DNIPRO Fuel Oil Ltd.

196 Bathurst St.

Телефонуйте:

Удень і вночі: EM 6-6539, EM 6-6530

важно в СРСР дістати пенсію тим особам, що мають не повний стаж праці, або не мають змоги документами підтвердити свій повний стаж.

Тепер перейдімо до співставлення згаданої офіційної кількості пенсіонерів із сумою фонду соціального забезпечення, що його витрачено було в 1957 р. Ясну картину цього співвідношення по всіх республіках дає наступна

Табл. 2.

**ВИТРАТИ ІЗ ФОНДУ НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
В РОЗРАХУНКОВІ НА ОДНОГО ПЕНСІОНЕРА
В 1957 р. В СРСР.¹⁰⁾**

Республіки	Пенсіонерів в 1958 р. в тис.	Витрачено на соціальн. забезпеч. в 1957 р. млн. крб.	Пересічно на одного пенсіонера карбованців	У % до РРФСР
(1)	(2)	(4)	(3)	(5)
РРФСР	11.406	20.439,9	1792	100
Українська	3.521	5.301,2	1506	84,0
Білоруська	540	545,9	1011	56,4
Узбецька	428	457,9	1070	59,7
Казахська	711	844,1	1187	66,2
Грузинська	361	523,9	1451	81,0
Азербайджан.	245	389,9	1591	88,8
Литовська	113	185,8	1644	91,7
Молдавська	119	115,6	971	54,2
Латвійська	201	462,6	2301	128,4
Киргизька	126	138,7	1101	61,4
Таджицька	86	89,4	1040	58,0
Вірменська	152	196,7	1294	72,2
Туркменська	83	110,0	1325	73,9
Естонська	108	245,0	2269	126,6
Разом:	18.200	30.046,6	1651	92,1

У тому числі:

а) 13 неросійських республік (без УРСР)	3.273	4.305,5	1315	73,4
б) 14 неросійських республік	6.794	9.606,7	1414	78,9
Крім того Союзний бюджет	—	22.773,5	—	—
Увесь державний бюджет	18.200	52.820,1	2902	—

З показників табл. 2 видно все ту ж дискримінацію неросійських республік і в 1957 р., про яку було вже говорено передніше при аналізі даних за ціле семиріччя. Поперше, із всього фонду соціального забезпечення — 52.820,1 млн. крб. за 1957 р., між республіками розподілено тільки 30.046,6 млн. крб., або 56,9% всього фонду. А 22.773,5 млн. крб., або 43,1% всього фонду, вилучено окремо й зашифровано як “союзний бюджет” без зазначення, де й на віщо ті гроші витрачені. Треба думати, що вони пішли для забезпечення видачі “персональних пенсій” союзного значення та допомог членам партійної верхівки, перш за все, в РРФСР, а частково на виплату пенсій та допомог чужоземних громадянам за кордонами ССРСР. Про таку категорію пенсіонерів в законі згадується.¹¹⁾

Далі, цей розділ витрат на соціальне забез-

печення в 1957 р. між республіками виявляє (див. гр. гр. 4 і 5), що пересічна сума на одного пенсіонера в Молдавській, скажімо, республіці (971 крб.) по відношенню до пересічної суми на одного пенсіонера в Латвійській республіці (2301 крб.) є менша майже у 2,4 рази. Щоправда, пересічна сума витрат на соціальне забезпечення при розрахунку на одного фактичного пенсіонера в Латвії (2301 крб.) та Естонії (2269 крб.) є значно вищі за пересічну суму витрат РРФСР (1792 крб.). Проте, це лише два винятки, а про згодні причини цього явища говорено вже передніше (в роз. III.). Пересічні ж суми витрат всіх інших 12-ти неросійських республік є значно нижчі за РРФСР. У цілому ж, коли погрупувати всі союзні республіки з великою кількістю людности, то ми матимемо таку виразну картину розподілу засобів на соціальне забезпечення:

Табл. 3.

	Пересіч. карб. на одного пенсіонера в 1957 р.	У % до РРФСР
РРФСР	1792	100
Україна	1506	84,0
Інші 13 неросійських республік	1315	73,4

Отож, в Україні (що на 15. I. 1959 р. мала 41.9 млн. людности) пересічно на одного пенсіонера припало в 1957 р. витрат з фонду соціального забезпечення на 16% менше за РРФСР. А в 13-ти інших неросійських республіках, навіть разом з Латвією та Естонією (а всі ці 13 республік на 15. I. 1959 р. мали 49, 4 млн. людности) пересічно на одного пенсіонера припало витрат менше за РРФСР аж на 26,6%. Проте треба нагадати тут, що й самих пенсіонерів з розрахунку на кожні 10.000 людности в неросійських республіках було значно менше за РРФСР (див. розд. III, табл. 10, гр. 2). Таким чином і в 1957 р. фактична дискримінація неросійських республік була майже вдвоє більша, ніж про це можна було б думати на підставі самих лише вирахувань, що їх подано в табл. 2. Проте ці вирахування в табл. 2 ми зробили для того, щоб полегшити дальшу аналізу офіційних даних.

Року 1958 усіх пенсіонерів в СРСР, що одержували державні пенсії, було, як ми знаємо, 18.200 тис. осіб. Серед них пенсіонери, що одержували пенсії в наслідок старости, за вислугу років, в наслідок встановлення їм “персональних пенсій”, за трудовою інвалідністю тощо, становили число 8.966 тис.. Решту ж 9.234 тис. пенсіонерів становили інваліди війни, їхні непрацездатні родини та непрацездатні ж родини тих робітників і службовців, що втратили своїх годувальників.¹²⁾

Умовно будемо вважати, що перша група (8.966 тис.) одержала пенсії за найнижчою нормою — 300 крб. на місяць, або 3.600 крб. за рік. Тоді пенсій усій цій кількості пенсіонерів мали б виплатити в 1957 р. — 32.277,6 млн. крб. Решті ж усім (9.234 тис.) виплатили та-

кож найнижчу інвалідську пенсійну норму по 160 крб. на місяць, або по 1920 крб. за рік. Це становило б 17.729,3 млн. крб., а разом усім 18.200 тис. пенсіонерів мали б виплатити за рік — 50.006,9 млн. крб. А пересічно на одного пенсіонера це становило б 2748 крб. за рік.

За даними ж табл. 2 року 1957 з усього фонду соціального забезпечення — 52.820,1 млн. крб. на пенсії й допомоги було виплачено 94,1%, або 49.703,7 млн. крб., решта 5,9%, або 3.116,4 млн. крб. пішли на інші витрати. Виходить пересічно на одного пенсіонера за рік припало тільки 2.731 крб. Як бачимо, ця цифра (2731 крб.) майже цілком збігається з нашим передущим вирахуванням (2748 крб.). Але, роблячи те наше вирахування, ми брали найнижчі норми пенсійних видач, що їх згадано в законі (див. пар. 1 цієї статті). А фактично ж пенсії видавалися не тільки за найнижчими, а за цілою градацією вищих норм, а в тому числі і за найвищими нормами — по 14.400 крб. і навіть по 24.000 крб. на рік (“персональні пенсії союзного значення”). Значить, наш розрахунок, що дав пересічно по 2748 крб. на пенсіонера, є дуже переменшений. Крім того, як ми бачили з табл. 2, між республіками фактично розподілено всього тільки 30.046,6 млн. крб., що дає пересічно вже не 2734 крб., а тільки 1651 крб. на одного пенсіонера. Решта ж — 22.773,5 млн. крб. так званого “союзного бюджету” (за відрахуванням максимум якихось може, 3 млрд. крб. на інші потреби), використані були, треба думати, тільки для потреб партії, для пенсій і допомог найвидатнішим діячам диктатури та для агентури її за кордоном СРСР. Це й примусило, як видно, суму “союзного бюджету” на соціальне забезпечення лишити не розшифрованою, як своєрідну “військову таємницю”.

Чим же пояснити таку велику різницю? Адже за фактичними даними пересічна річна норма видачі пенсій та допомог в 1957 р. в цілому СРСР сягала тільки 1651 крб. А за нашим дуже применшеним розрахунком на кожного пенсіонера мусило б за рік припасти щонайменше 2748 крб. І це в тому випадкові, коли б виплати пенсій і допомог робилися за найнижчими нормами.

Пояснити цю велику розбіжність можна тільки тим, що в СРСР справа із здобуттям пенсій для маси звичайних громадян на практиці є значно складніша й важча, ніж здається спочатку. А фактичні норми пенсій є значно нижчі за ті найнижчі, нібито, що їх встановляє закон, як мінімальні. До цього висновку можна прийти, переглядаючи закон про пенсії та великі й складні урядові інструкції для його застосування. Їх визначають, з одного боку, складність і неясність, а з другого — суворість вимог щодо доказів про трудовий стаж тощо. Візьмімо такий приклад. Селянин народився в 1898 р. Під час першої світової війни був передчасно забратий до війська. Після демобілізації, в наслідок тимчасової втрати сил, три роки був громадським чередником, пас селянських корів. Проте писемного договору не скла-

дав, бо в селі тоді не було ані потреби ані практики тих писемних договорів. Коли ж почалася масова колективізація, він зараз же вступив до колгоспу і працював у ньому 13 років до самої другої світової війни. Бувши покликаний до війська, пробув у ньому до 1945 р.. Після демобілізування, вступив у 1945 р. в місті робітником на фабрику, де й працював 12,5 років, одержуючи найнижчу платню некваліфікованого робітника. У 1958 р. подав заяву про пенсію, бо йому сповнилося 60 років. Гадав, що трудового стажу має більше, ніж вимагає закон, і що йому видадуть пенсію в 300 крб. на місяць. Проте за трудовий стаж йому визнали тільки дванадцять з половиною років і видали тільки половину пенсії — 150 крб. на місяць. Ні праця громадським чередником, ні праця в колгоспі не були враховані.

Ми взяли тут теоретичний приклад. А ось роз'яснення урядових правників:

“Слюсар механічної виробні міста Вороніжу Чижов у листопаді 1941 р. був евакуйований разом з дружиною (домашньою господинею) в Куйбишевську область. Його дружину прийняли в члени колгоспу. Час її праці в колгоспі не зараховується в стаж, бо на час евакуації вона не належала до категорії робітників і службовців.

Бухгальтер будівельного тресту міста Менська Левін 18. 6. 1941 р. був звільнений за порушення трудової дисципліни. 28. 6. 1941 р. він був евакуйований в Кіровську область і працював членом колгоспу “Заветы Ильича”. Його праця в колгоспі не може бути врахована в стаж, бо на час евакуації він не був робітником і службовцем і за ним не зберігався безперервний стаж”.)

“Работа у групп граждан в качестве пастуха и чабана подлежит включению в стаж, если был заключен письменный трудовой договор”.)

Крім того, загальний трудовий стаж, що його вимагає закон (нормально — 20 чи 25 років) має бути стверджений документами. Коли ж документів за той чи той період праці не збереглося, то його до загального стажу не враховують. Щоправда, за тою особою, що клопочеться про пенсію, лишається ще право... “довести неможливість підтвердити стаж праці документами”.

Для ілюстрування й підтвердження всього тут сказаного подамо ще й такий конкретний та незвичайно яскравий приклад. Про нього широко стало відомо тільки тому, що він потрапив на сторінки московської “Литературной Газеты” за 13. 8. 1960 р. та викликав обурення й гостре реагування читачів цієї газети. Якийсь І. Носачов розповів у тому числі газети про сімнадцятирічну тяганину із встановленням пенсії інвалідові Г. С. Беспалову. Беспалов за завданням районного воєнкомату розмінював у 1943 р. колгоспний тік і поля, через які проходила лінія фронту. Від вибуху міни він втратив

кість руки. Проте пенсію йому видати одмовили. Коли ж року 1960 цю справу виніс на сторінки столичної газети згаданий І. Носачов, то Соколова, завідувачка росошанського райсоцзабезу Воронізької області, в листі до редакції газети заявила, що у всьому цьому винен сам Г. С. Беспалов, бо він, мовляв, не подав Райсоцзабезові потрібних документів. А на тій підставі, що у Беспалкова взагалі не збереглося будь-яких документів (вони згоріли під час вибуху міни), то завідувачка Райсоцзабезу поставила під сумнів і добросовісність служби Беспалова в лавах Радянської Армії. Коли ця справа стала голосною, то дійшла вона й до Міністерства соціального забезпечення РРФСР і воно наказало обласному органу видати Беспалову пенсію. (Лит. Газета, ч. 130 за 1. 11. 1960, ст. 2). Із газетної інформації не видно розміру пенсії. Не відомо також, чи видано цю пенсію, яка йому належала, і за минулі 17 років, чи тільки починаючи з 1960 р.. Мабуть, тільки з 1960 р..

Неможливість документально підтвердити свій стаж праці за всі роки (особливо тим, що жили в місцевостях, через які пройшов фронт Другої світової війни, і де відбулися особливо великі знищення, а архіви попалені при відступі) призводить до зниження норм пенсій, що їх декларував закон. Так, у постанові Ради Міністрів СРСР від 4. 8. 1956 число 1044 ми читаємо:

“Пенсії при неповному стажі призначаються в розмірі, що є пропорційний наявному стажеві, але не менше чверти повної пенсії”.)

Це саме повторюють у своєму роз'ясненні й урядові правники:

“Пенсії за старістю при неповному стажі призначаються в розмірі пропорційному до зарахованого стажу, але не менше чверти повної пенсії”.

“Пенсії за інвалідністю при неповному стажі, як і пенсії за старістю при неповному стажі, назначаються в розмірі пропорційному до стажу, що є, але не менш чверти повної пенсії”.)

З цього бачимо, що фактично існують норми пенсій у чотири рази менші за ті мінімальні, що їх встановив закон. Себто, для старих людей пенсійна норма знижується мінімально до 75 крб. на місяць і для інвалідів до мінімальних 40 крб. на місяць в грошових одиницях СРСР до 1961 р. А в теперішніх грошових одиницях СРСР — до 7.50 крб. і 4.00 крб. на місяць (або близько до 8.25 і 4.40 американських доларів). Таким чином, різниця між мінімальною пенсією (40 крб. на місяць) і максимальною без додатків (2.000 крб. на місяць) досягає співвідношення 1:50.

Видси стає зрозумілим, чому в Молдавії пересічна сума на одного пенсіонера (971 крб. на рік) є на 45,8% менша за таку ж пересічну суму пенсії в РРФСР. Адже до Другої світової війни лише мала частина Молдавії була в складі СРСР (Молдавська автономна республіка УРСР). Значить, ті старі молдавани, що живуть на території колишньої Румунії, повного тру-

дового стажу не можуть зараз мати, бо їхній трудовий стаж до Другої світової війни фактично не враховується. Цим же в основному, треба думати, пояснюється й дуже мала пересічна сума на одного пенсіонера в Білорусії (1011 крб.) — на 43,6% менша за РРФСР. Адже після Другої світової війни до білоруської республіки приєднано другу частину Білорусії, що була під Польщею. Так само й корінна людина Західної України (яку приєднано до УРСР в наслідок Другої світової війни) позбавлена можливості зараховувати до свого трудового стажу час своєї праці за польського й німецького режимів. Але, як видно, не тільки ця причина (пізнього приєднання деяких територій до СРСР в наслідок Другої світової війни) впливає на зниження пересічної норми пенсійних видач. Бо дуже низькі пересічні пенсійні норми маємо й у середньо-азійських республіках: Таджикиській (1040 крб.), Узбецькій (1070 крб.), Киргизькій (1101 крб.) та в інших неросійських республіках, які були в складі СРСР і до Другої світової війни. Тут ми маємо наслідки ще й колоніальної залежності неросійських республік.

3. Короткі підсумки та деякі побіжні зауваження.

За сім років (1951 - 1957), як ми знаємо з розд. III, на ділянці соціального забезпечення із спільної державної скарбниці ЦК КПРС не додав неросійським республікам мінімум 17 мільярдів крб., як виходити з норм РРФСР. Ра-

ГАРНИЙ ПОДАРУНОК ДІТЯМ

“СОНЯШНИК”

ШІСТЬ РІЧНИКІВ

оправлені у три великі книжки

(у Кожній по 440 сторінок друку):

1. За 1956 і 1957 роки — ціна: 6.50 дол.
2. За 1958 і 1959 роки — ціна: 6.50 дол.
3. За 1960 і 1961 роки — ціна: 6.50 дол.

Купіть ці три книжки і позбавитесь клопоту: що дитині дати прочитати, чи що їй прочитати, бо

- У цих трьох книгах знайдете відповідні матеріали на кожному пору року, на кожне політичне чи релігійне свято.
- У цих трьох книгах знайдете матеріали з історії та географії України.
- У цих трьох книгах знайдете твори найкращих сучасних дитячих письменників і письменників-клясиків.
- У цих трьох книгах знайдете багато добрих ілюстрацій майже до кожного твору. Обкладинка кожного числа видрукувана у двох кольорах.

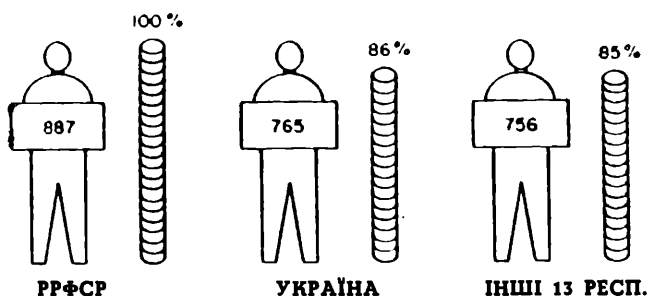
Книжки гарно оправлені в полотно, із золотими витискамм.

Замовляти в “Нових Днях”.

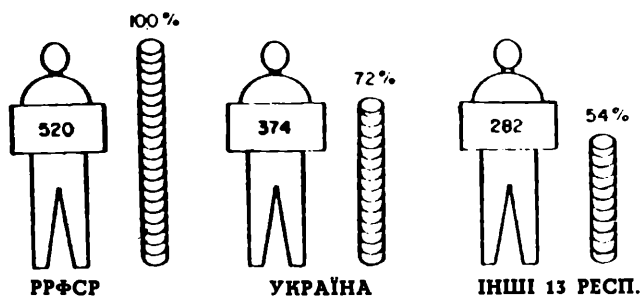
ніше ж ми бачили (див. роз. I), що за ті ж самі сім років ЦК КПРС не додав неросійським республікам мінімум 11 мільярдів крб. на охорону здоров'я. Разом же 14-ти неросійським республікам СРСР за сім років (як виходить з норм РРФСР) не додано було 28 мільярдів крб. Це мінімальний варіант обчислення, бо тут не взято до уваги витрат із замаскованого "союзного бюджету", що їх в основному зроблено також в РРФСР, хоча й не в інтересах всього народу тої республіки, а тільки в інтересах забезпечення тільки партійної бюрократії "персональними пенсіями та одноразовими щорічними допомогами".

ВИТРАТИ В СРСР ІЗ БЮДЖЕТІВ СОЮЗНИХ РЕСПУБЛІК ЗА СЕМИРІЧЧЯ 1951 — 1957 рр. ІЗ РОЗРАХУНКУ НА ОДНУ ОСОБУ ЛЮДНОСТІ В КАРБОВАНЦЯХ:

1. НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я:

2. НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Отож, пересічна сума на одного пенсіонера у 1957 р. досягала була тільки 1792 крб., або 187 американських доларів на рік. Вона свідчить про дуже мізерну соціальну забезпеченість там старих і інвалідів у їхній масі та про виплату їм значно нижчих за "нормальні" найнижчі ставки, що їх проголошено законом 1956 року. Тож мав цілковите право й підставу проф. В. Л. Плющ, коли у своєму дослідженні (яке, до речі, сперте було на аналізі інших офіційних матеріалів) прийшов до висновку, що соціальне страхування й соціальне забезпечення в СРСР "теоретично мусіло б служити виробничо-класовим цілям, а практично мають вони всі ознаки експлуататорської системи".¹⁸⁾

Але пенсійна людина 14-ти неросійських республік навіть у порівнянні з мало забезпеченою масою трудящої людини РРФСР є в значно гіршому стані, бо соціального забезпечення із розрахунку на одного пенсіонера в цих 14-ти неросійських республіках в 1957 р. було менше за РРФСР на 21,1%. Це разом з Латвією

та Естонією. А без них — решта 12 неросійських республік мали менше за РРФСР на 23,4%. Крім того, самих пенсіонерів на кожні 10.000 людини в неросійських республіках було менше за РРФСР на 26%.

Розглянуті факти стосуються лише двох ділянок соціального життя: державної охорони здоров'я та державного соціального забезпечення. А тепер гляньмо, що пише пропаганда. У більшовицькому московському журналі в 1961 р. надрукована редакційна стаття — "Великий документ нашої епохи". (Мова йде про нову програму партії). Починається та стаття такими патетичними й бундючними твердженнями: "Мир. Труд. Свобода. Равенство. Счастье всех народов".¹⁹⁾ Всього цього вже, нібито, досягнуто в СРСР. Але скільки в усіх цих твердженнях правди (окрім слова "труд", що його народи СРСР мають під диктатурою таки подостатком, особливо ж — колгоспне селянство) — говорити тут не будемо. Натомість звернімо тут увагу на те, що про досягнення в СРСР, нібито, рівності народів пише й емігрантський російський "Новий Журнал", що видається в Нью-Йорку. Там у числі за 1961 р. ми читаємо:

"Русский народ в той же степени эксплуатируется коммунистической партией, как и все остальные народы СССР".²⁰⁾

Як бачимо, і в першому і в другому випадкові російські пропагандисти підказують читачам думку, що, мовляв, всі народи СРСР рівні. Різниця лише та, що більшовицька російська пропаганда твердить, що ця рівність у часті, а білоемігрантська російська пропаганда твердить, що та рівність народів СРСР в однаковій експлуатації їх з боку московської кляси диктаторів, з боку проводу комуністичної партії. Та факти, що їх подано в цій праці, і які кожен при бажанні сам може перевірити за названими в статті офіційними джерелами, показують, що ті твердження — фальшива легенда. Її старанно створюють по обох боках "китайського муру" СРСР червоні й білі російські великодержавники, вороги свободи й розвитку неросійських народів СРСР.

4. Бібліографічні покликування:

¹⁾ Пенсионное обеспечение в СССР. Сборник официальных материалов. Издание второе, дополненное и переработанное. ГИЗ Юридической литературы, Москва, 1960, ст. 8 - 9, 197.

²⁾ Там же, ст. 9 - 10 (28; 165; 210 - 211).

³⁾ Там же, ст. 197, 198.

⁴⁾ Там же, ст. 201.

⁵⁾ Там же, ст. 12 - 20.

⁶⁾ Там же, ст. 13; 264 - 270.

⁷⁾ Народное хозяйство СССР в 1958 г., ст. 896 і Народное хозяйство СССР в 1959 г. ст. 796.

⁸⁾ СССР в цифрах в 1960 году. Краткий статистический сборник. Госиздат ЦСУ СССР, Москва, 1961, ст. 27.

⁹⁾ Вирахувано за: Народное хозяйство СССР в 1959 году, ст. 12.

¹⁰⁾ "Народна Воля" за 29. XII. 1960, ст. 2: "Висота пенсії суспільної безпеки".

(Далі на стор. 32-ій.)

Знайомтесь: Феодосія Бриж!

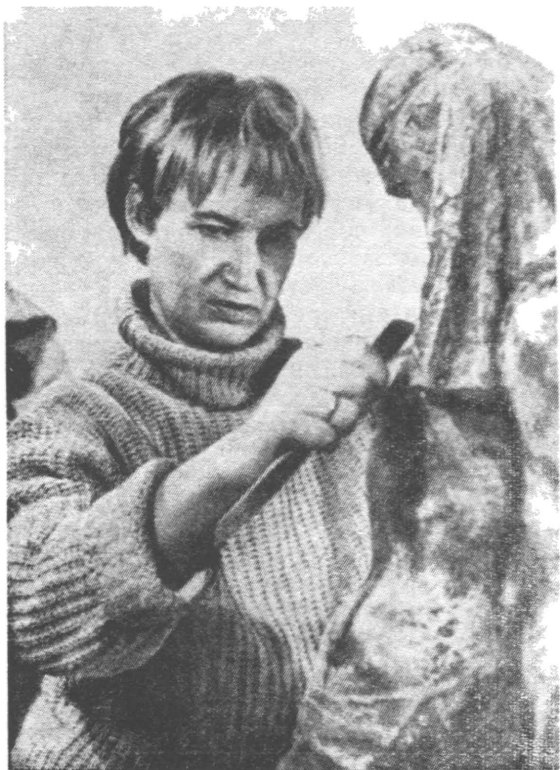
Крім молодих поетів і прозаїків, в Україні появилось чимало нових імен в різних ділянках мистецтва й науки. Нижче передруковуємо з київського молодечого журналу «Зміна» нарис про молоду скульпторку Феодосію Бриж. На жаль, у цьому приємному нарисі нема відомостей про саму скульпторку (хто вона, де й коли народилась, де вчилася тощо), але сподіваємось, що пізніше ознайомимо наших читачів з цим цікавим молодим мистцем.

Редакція

Обурення повисло в тиші старовинної виставочної залі.

— Ну, хіба це Мавка? — вигукнув юнак.

Статуї — мармурові, дерев'яні, металеві — мовчали. Протестувала тільки... сама Мавка. Вона, ще тепла од зимового сну, тяглась назустріч весні, назустріч передчуваному щастю.

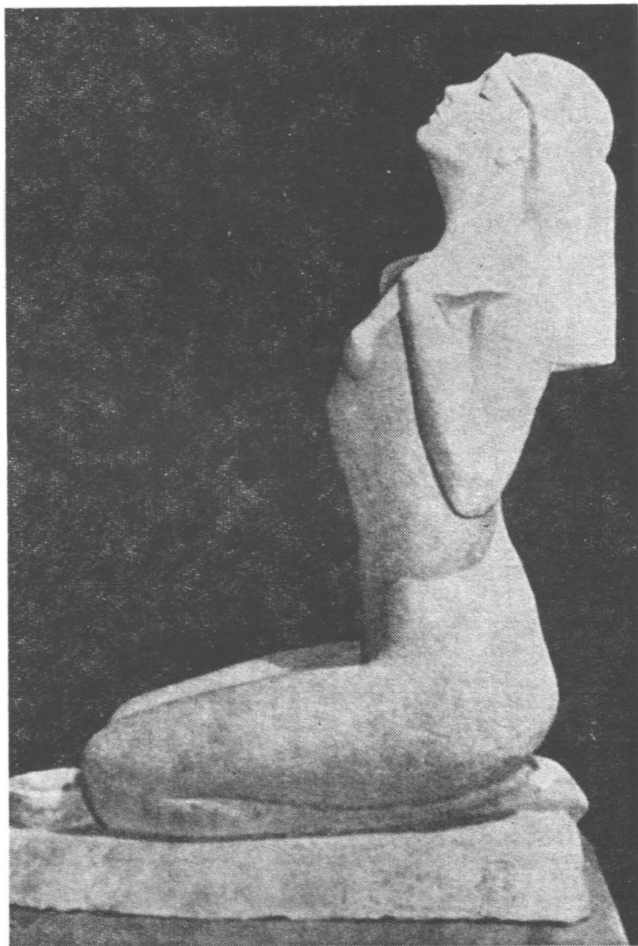

Знову і знов повертався до неї юнак. Намагався зрозуміти — чому так владно притягає його ця невелика гіпсова статуя, де все приховане, все — таємниця. Хоча б очі відкрила! Ні. Мовчить. І не відпускає — ніби це й не Мавка, а той, що в Скалі сидить.

На п'єдесталі металева пластинка з прізвиськом автора: Ф. Бриж.

Це було на обласній виставці скульптури у 1958 році.

А через два роки юнак зустрівся ще з однією Мавкою. Загорнута в гладенькі, але вже скорботні сувої, тендітна, вона нечутно зупинилась на п'єдесталі. І її знесилена граціозна поза, і невимовно сумне обличчя — земне, жіноче! — здіймали вир журливих, глибоко людських думок — як вир осіннього листа на стежках Лукашевої долі. Отакою ти стала, Мавко...

А поряд дико, звабно, глузливо і бездумно дивилась просто на глядача і через нього Русалка. Застигла в примхливій позі, прудка й жорстока істота. Така Русалка? А чому ні?

Сила почуття... Ось що вражає, що мимоволі зупиняє кожного біля робіт Феодосії Бриж. Сила почуття — така, що не завжди підкорюється рукам митця — і форма ніби вибухає зсередини.

Вдивіться в «Освенцім». Як скам'янілий людський зойк, — центральна фігура. Неприродно видовжені пропорції жіночої постаті. Сухі, дистрофічні руки, обличчя, здатне виразити тільки одне — страждання. Безсилля, помножене на протест і гнів, випросталось у прокльоні катом. Ні, це не прекрасна богиня скорботи в античному одязі, з похиленим чолом і бездоганими руками й плечима.

Але це справжнє людське горе, яке нікого

не може залишити байдужим. Слюсар заводу автотранспорту Дмитро Барбара написав у книзі відгуків: «Я вашим твором «Освенцім» захоплений. Ви передали майбутнім поколінням те горе, що пережило людство в німецьких таборах».

На персональній виставці Феодосії Бриж позаторік експонувались роботи, виконані за три роки. Але яка відстань була між раннім «Етюдом спортсменки», у якому Бриж, так би мовити, деклярувала свої мистецькі принципи, яка відстань між цим етюдом і «Хірошімою»!

Глибоко трагічний патос пронизує «Хірошіму». Обличчя, судорожно закрите рукою. Вже все минулося, але руки не відвести: нічого не побачать очі, засліплені вогненным грибом. А якщо й побачать... Скорботно хилиться спина — гнучка, безпомічна. Людина — чудо природи, чудо з досконалим мозком, дивовижно складною й тонкою нервовою системою — людина безпорадна, одинока перед найбільшим з людських злодіянь. Але вона — жива! Жива! І життя протестує!

Виставка викликала дуже багато відгуків.

«Молодець, Бриж! Творчої удачі. Ваші скульптури справляють величезне враження». — писав багаторазовий чемпіон світу з сучасного п'ятиборства Ігор Новиков.

«Вражає глибина думки автора в поєднанні з надзвичайною силою почуття. Вклоняюсь Ва-

шому талантові». — приєднувався до нього С. Хижняк.

«Чим більше дивишся на роботи, тим більше вони подобаються. Деякі роботи спірні, але це спірно — і не більше. Без сумніву, автор на вірному шляху». — зробили висновок суворі критики — архітектори Гопрограду.

«Катерина» — одна з останніх робіт Феодосії Бриж, — як і чудесні фігури з серії «Картинки старого Полісся»: «Жінка, що викручує білизну» та «Жінка, що качає білизну».

«Ладу» читачі «Зміни» побачать першими. Ця статуя навіть ще не відшліфована. Але скільки провесняної чистоти у цієї юної богині кохання! Не звабна, вельми лукава Афродита, яка знає радощі кохання і щедро обдаровує ними витончених греків. Ні, богиня суворох слов'ян Лада ще сама не кохала. Вона чаклує над жертвником, закликаючи кохання. Юна, прохолодна, як квітневе надвечір'я, тоненька, вона у непорушній замріяності чекає бога Ярила.

Бриж, звичайно, є що закинути. Шукаючи нових шляхів клясичної виразності, скульптор не завжди досягає гармонії між формою і змістом, а це не може не позначитись на художній якості творів. Але Бриж шукає. Вона має рідкісний дар пластичного мислення, тому кожний крок її пошуків багато про що скаже неупередженому окові.

(«Зміна», ч. 1, 1963 р., Київ)

Ліберали й поневолені нації

5 березня ц. р. в готелі Парк Плаза відбулася зустріч лідера й провідних діячів та місцевого активу Ліберальної партії з редакторами етнічної преси. Це був досить шумний сніданок, у якому взяло участь коло 200 осіб.

Ніяких промов, крім короткого слова лідера лібералів п. Лестера Пірсона, не було. Представив лідера п. В. Гордон, потім редактори ставили запитання. Запитань багато не було, бо час був обмежений у кожного, а тим більше в господарів. Питання ставлено у справі оборони, економіки, взаємин із США тощо. Один з редакторів запитав, чи у випадку перемоги лібералів, але не абсолютною більшістю, себто, коли ліберали, подібно до консерватів після виборів 1962 р. матимуть змогу створити уряд меншости, п. Лестер Пірсон погодиться на коаліційний уряд? На це п. Л. Пірсон відповів, що не хоче на це питання відповідати, бо певен, що його партія матиме абсолютну більшість.

Між іншим, у Канаді, зокрема у Торонті, давно вже ходять такі поголоски, що в такому випадку ліберали створять коаліційний уряд. Імовірно їх спільником вважають НДПартію. Такі поголоски ходять між самими лібералами.

Дуже цікаве й важливе питання поставив голова Спілки Українських Журналістів у Торонті п. М. Сосновський:

«Чи у випадку, коли пан Пірсон виграє вибори і буде наступним прем'єр-міністром Канади він внесе на форумі ОН резолюцію, якою було б засуджено російський колоніалізм, або, принаймні, буде готовий таку резолюцію підтримати?»

На це питання п. Л. Пірсон відповів дуже точно і цілком негативно. На його думку, Канада зробила б помилку, коли б виступила з такою резолюцією, бо мовляв, тепер нема найменшої надії, щоб на сесії ОН була ухвалена резолюція про засуд російського імперіялізму й колоніялізму. Він вважає, що замість цього треба б запропонувати резолюцію про засудження імперіялізму й колоніялізму в засаді, себто не згадуючи жод-

ЩЕ МОЖНА ПРИДБАТИ ТАКІ КНИЖКИ ДОКІ ГУМЕННОЇ

ДІТИ ЧУМАЦЬКОГО ШЛЯХУ, роман,
4 томи, по \$2.00 кожен том.

МАНА, повість — \$2.50

ХРЕЩАТИЙ ЯР, роман-хроніка — \$4.50

ЕПІЗОД ІЗ ЖИТТЯ ЄВРОПИ КРИТСЬКОЇ,
феєрія — \$2.50

ЖАДОБА, збірка оповідань — \$2.75

ВІЧНІ ВОГНІ АЛБЕРТИ, репортаж — \$2.00

СЕРЕД ХМАРОСЯГІВ, мозаїка — \$2.50

Замовлення й оплату надсилати на адресу:

D. Humenna,

The Ukrainian Academy of Arts & Sciences,
206 West 100-th St., New York 25, N.Y. U. S. A.
Або замовляти в «Нових Днях».

ної імперіялістично-колоніальної держави по імені. На думку п. Л. Пірсона, поширення поняття колоніалізму на Росію є новиною в світовій політиці, тому така резолюція не матиме підтримки більшості. Тут лідер лібералів покликався на труднощі, які мав у цій справі теперішній голова уряду Канади п. Джон Діфенбейкер. На думку п. Л. Пірсона, тільки через ці труднощі п. Джон Діфенбейкер не виконав своєї виборчої обіцянки з минулого року і резолюції про засуд російського колоніалізму на сесії ОН таки не вніс...

Пресова конференція відбувалася дуже спокійно, щоб не сказати в'яло. Цього разу ліберали відмовились від своєї «бойової тактики»: гострих атак на інші партії та їх лідерів цього разу не було.

Чи може нас задовольнити такий підхід до справи? Навряд. Для нашого невдоволення тут є кілька причин.

1. Засуд колоніалізму та імперіялізму взагалі, як якоїсь «світової абстракції», ніякою новістю не є. Це роками роблять на терені ОН представники СРСР. Чого ж Канада має підпрятатися до них? Звичайно, вони цим дуже втішаються, але цим ми дуже засмутимо поневолені Росією народи.

2. Пан Л. Пірсон боїться, що засуд російського імперіялізму буде нечуваною новиною в по-

літичному житті, тому, як і всяка новизна, ця спроба засуджена на невдачу. Ми погоджуємось з ним, що сьогодні навряд чи вдасться таку резолюцію ухвалити. Гаразд. Але сама спроба добитись такої ухвали є найбільшою честю для того, хто це починає. В даному випадкові для Канади. Рано чи пізно, а людство до цього дійде. То чого ж відмовлятися від чести бути ініціатором цієї почесної і благородної справи? Чого так боїться п. Л. Пірсон?

3. Який імперіялізм «взагалі» думає засуджувати п. Л. Пірсон? Де ще він є, крім Східної Європи, Кавказу, Закавказзя та Середньої Азії? Хай він назве нам ще якусь колоніальну державу, крім СРСР. Хіба що Португалію з її Анголою та Мозамбіком ще можна враховувати в числі звірячих імперіялістів, бо вже навіть і Франція погодилась з тим, що час імперського панування пішов у безвість. Але що варта дика й примітивна Португалія зі своєю колонією в Африці, порівняно з сучасною російською імперією, що носить облудну назву СРСР?

Ось ці три моменти з відповіді п. Л. Пірсона, які, на нашу думку, ніяк не можуть задовольнити канадців різних етнічних груп, зокрема українців. Такий підхід до справи не може визволити поневолені народи, а навпаки — може допомогти їх поневоленню. А це триматиме світ у напрузі, у перманентному стані воєнного поготівля, коштуватиме величезних видатків грошей і людських нервів і рано чи пізно приведе до атомової війни, яка світ не врятує, а тільки знищить. Здійснення цієї засади було б нелюдям вчинком не тільки по відношенню до поневолених Росією народів, а й до всього людства.

Єдине, в чому має рацію п. Л. Пірсон, це те, що цієї своєї передвиборчої обіцянки п. Джон Діфенбейкер не виконав. Так, але протягом 10 місяців існування його уряду це й не могло бути виконане. І ми це розуміємо. Але представники уряду п. Джона Діфенбейкера все таки на сесії ОН гостро засудили російський імперіялізм. І це вже було першим кроком до внесення відповідного проєкту резолюції, що наперед відкидає п. Л. Пірсон.

ЛИСТИ З ОТТАВИ

Ліберальна політика оборони

Дорогі друзі,

оборонна політика Канади мусить бути важливим інструментом канадської закордонної політики. Одна є висловом другої і вони мусять діяти разом у повній гармонії та цілеспрямованості.

Коли стало ясним, що навіть Об'єднані Нації не в стані гарантувати всесвітній мир і охоронити вільні народи перед загарбництвом більшовицького імперіялізму, Канада разом з іншими націями вільного світу вступила в новий союз, метою якого є збереження миру.

Пан Сен Лоран і п. Пірсон — це два мужі, яким найбільше завдячує організація, відома під назвою Пів-

нічно Антлантийська Союзна Організація (НАТО). Ця організація запевнює, що безпека кожної країни залежить від сили і єдності усіх. Від часу її заснування у 1949 р. жодна нова квадратова стопа європейської території не попала під більшовицьке ярмо. Тому найповажнішим владом Канади для справи миру і свободи, є її вклад у силу й єдність НАТО.

Мілітарні зобов'язання Канади супроти НАТО складаються з одної армійської дивізії, бригадна група якої є на постій в Європі, а решта її стоїть як резерва в Канаді, одної повітряної дивізії в Європі та деяких військових морських одиниць на Північному Атлантику, які, на випадок потреби, стануть до розпорядження Найвищого Союзного Командування Атлантику. Кожна з цих одиниць є частиною спільної сили.

Резервова частина нашої дивізії є в Канаді. Найвищий Союзний Командувач у Європі запропонував, щоб її вивізування і постачання стояло на складі в Європі і тоді можна військо легко транспортувати, майже як літунських пасажирів, і воно може бути негайно готове до дії на випадок потреби. Ця пропозиція піднесла б реальний влад Канади в силу вільного світу й ми повинні її прийняти.

Наша повітряна дивізія тепер зменшується до вісьмох ескадриль ударних розвідувальних літаків. Ударна розвідка належить до атомової групи, що означає летіти на ворожу територію, викривати рухомі цілі й нищити їх. Це вважається за важливу частину відстрашуючої сили НАТО. Уряд прийняв цю роль у ядерному зброєнні у 1959 р. Перша ескадрилья літаків знаходиться тепер в Європі, а решта долучиться ще цього року.

Перша ескадрилья повинна була літати у службу 1 травня, але тому, що Канада відмовилася підписати двосторонню угоду зі Сполученими Штатами у справі постачання потрібної зброї, це не станеться. З тієї причини вважають, що ми не виконали своїх зобов'язань супроти НАТО.

Подібна справа і з умовами щодо оборони Північної Америки. У справах Континентальної Оборони, Канадський уряд домовився зі Сполученими Штатами восени 1957 р. Канада взяла на себе деякі зобов'язання як влад до Континентальної Оборони, але вони ще досі не виконані.

Ліберальна Партія стоїть на становищі, що всі ці зобов'язання повинні повністю бути виконані, поки вони потрібні для оборони. Ліберальна Партія вважає, що ми повинні співпрацювати з нашими союзниками та зробити все, що можливе, для єдності, безпеки і свободи нашого народу.

Ваш Пол ГЕЛПІСР

Програма Н. Д. Партії

На прохання деяких читачів докладніше інформувати про політичні партії Канади, друкуємо нижче статтю лідера НДПартії п. Т. Дарлеса.

РЕДАКЦІЯ

Першим завданням новодемократичного уряду Канади було б рішуче вдарити по хронічному безробіттю в Канаді. Для цього ми створимо програму громадського капіталовкладу в суспільні споруди: школи, лікарні, житлобудівництво, енергетичні споруди, шляхи, мости, парки, теат-

ри тощо. Це дало б працю для сотень тисяч осіб не лише на цих будовах, але і в приватній промисловості, бо особи, які працювали б на будовах, частину свого заробітку витратили б на закуп усяких товарів. Це стимулювало б виробництво і збільшення працюючих у промисловості. Поза цим, ці заходи підвищили б культурно-соціальному обслугову населення.

Уже на першій сесії Парляменту ново-демократичний уряд запропонує законопроект про демократичне економічне плянування. Ми створимо Раду Плянування, до якої запросимо економістів, інженерів, соціологів та інших фахівців. Ця установа відповідатиме перед урядом і Парляментом. Останнє слово належатиме Парляментові. Крім того, ми створимо дорадчий економічний комітет, до якого увійдуть представники усіх більших економічних груп Канади: промисловці, робітники, купці, фермери, об'єднання споживачів тощо. Цей комітет співпрацюватиме з Радою Плянування. Створимо ще федерально-провінційну раду плянування, яка узгоджуватиме зусилля федерального та провінційних урядів.

Ці плянувальні установи матимуть своєю метою таке:

а) вивчати потреби населення в економічній діяльності та способи їх задоволення,

б) вивчати наші економічні спроможності, урахувавши наші природні ресурси та сучасну техніку,

в) визначити певні цілі в межах нашої економічної спроможності, щоб задовольнити потреби країни,

г) накреслити пляни розташування наших багатств і промисловості, щоб мати можливість досягнути бажаних наслідків,

г) цей плян дати на розгляд урядові, після чого передати на остаточне затвердження в Парляменті.

Після цього уряд застосує всякі заходи, включно з відповідною фінансовою політикою, щоб перевести цей плян у життя.

Застосувавши таку систему плянування, ми зможемо: а) ліквідувати безробіття, б) доцільніше використати канадські ресурси, в) збільшити економічний розрост країни, г) забезпечити пересічному канадцеві більшу свободу у справах вирішування економічної долі країни.

Мій уряд, зразу ж по зформуванні, видасть «Закон про права споживача», який охоронятиме населення перед надмірним визиском під час купівлі речей та нерухомостей на оплату, перед нечесною реклямою, перед відповідно не перевіреними та дорогими ліками тощо, тощо.

Зробимо також початок постійної програми для досягнення більшої контролю нашого господарства. Це не означатиме створення штучних заборол перед диспливом капіталу із закордону чи створення дискримінаційних законів проти відділів чужинецьких корпорацій. Провадитимемо таку політику лише з метою створити більше канадського капіталу і так зменшити чужий вплив на нашу країну. Більша частина цього капіталу буде створена і контрольована державною установою. Цей фонд канадського розвитку дасть змо-

гу канадцям зробити більший вклад у розвиток Канади. Цей фонд мобілізує і скерує фінанси страхових компаній, трестів і публічних компаній і зробить так, щоб акції були доступні всім канадцям. Фінанси цього фонду будуть вжиті для розвитку країни і фонд відповідатиме перед народом Канади.

У ділянці соціального забезпечення мають значення дві справи: медичне забезпечення для всієї Канади і поліпшення стану пенсіонерів. Ново-демократичний уряд платитиме 60% коштів медичного забезпечення, яке уведуть провінції. Так як нові демократи увели загальний медичний плян у Саскачевані, так зробимо й у федеральному масштабі. Ми також підвищимо старечу пенсію до 75.00 доларів місячно для всіх, що досягли віку 65 років. Крім цього, ми введемо переносний пенсійний плян.

В сільському господарстві створилось становище, коли тисячі приватних фермерів загрожені великими корпораціями та комбінатами, які сконцентрували в своїх руках право купівлі і продажу сільсько-господарських продуктів. Тому нові демократи негайно уведуть закони, щоб допомогти фермерам створити свої власні агенції продажу їх продуктів.

Для продуцентів пшениці буде створена постійна Канадська Пшенична Агенція, яка відати-ме продажем пшениці і буде контрольована продуцентами. Тепер залізничні компанії виявляють наміри закрити відгалуження в степових провінціях, які обслуговують фермерів. Ми стримаємо це до часу, поки не буде розвинено якийсь інший вид транспорту в сільських місцевостях.

Важливою точкою в нашій програмі є імміграційна політика. В минулому, зокрема в час урядування лібералів (1935—1957 рр.) імміграційне законодавство було ґрунтоване на ганебній дискримінаційній політиці проти певних етнічних груп. Основною засадою нових демократів є віра, що всі люди мусять мати рівну змогу до економічного, соціального й політичного поступу. І ця засада мусять бути застосована до іммігрантів так само, як і до тих, що народилися в Канаді. Ми віримо, що Канада потребує більше людей всіх національностей, щоб використати свій потенціал. Одночасно ми віримо, що лише за умови економічного плянування ми зможемо з належною швидкістю створити змогу використати талант, працю й розум, які іммігранти привозять до Канади.

В ділянці оборони НДПартія пропонує таку програму:

1. озброїти наші сили наймодернішою, не ядерною, звичайно, зброєю і дати ці наші рухливі сили до диспозиції НАТО та Об'єднаних Націй.

2. очолити провідництво в клубі не атомових держав і діяти в напрямі стримання поширення ядерної зброї та домогтися роззброєння великих держав,

3. провадити економічну війну проти комунізму та інших видів тоталітаризму. Канада мусять виділити 2% річного бюджету на допомогу економічно відсталім країнам,

4. невтомно працювати для створення світової системи колективної безпеки під наглядом Об'єднаних Націй.

Ось така програма, дуже стисло викладена, Нової Демократичної Партії Канади.

Томас ДАГЛЕС
Федеральний лідер НДПартії.

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

для всіх клас українських шкіл на еміграції:

1. Л. Дєполович

БУКВАР

Восьме видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

2. Петро Волиняк

БАРВІНОК

Читанка для 2-ої класи

Четверте видання

Ціна: у Канаді і США — 1.20 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

3. Петро Волиняк

КИЇВ

Третє видання

Читанка для 3-ої класи

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

4. Петро Волиняк

ЛАНИ

Читанка для четвертої класи

Третє видання

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

5. Петро Волиняк

ДНІПРО

Підручник з історії української літератури
і хрестоматія.

Єдиний на еміграції підручник такого типу.

Книжка ілюстрована.

Ціна: у Канаді і США — 1.50 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

6. Дмитро Кислиця

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(Фонетика й морфологія).

Видання друге.

Підручник пристосований до українських еміграційних шкіл (багато прикладів і завдань).

Сьогодні — це єдиний підручник з української мови на еміграції.

Ціна: у Канаді і США — 1.70 дол.,
в Англії — 10 шіл., в Австралії — 12 шіл.

7. Петро Волиняк

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

Підручник багато ілюстрований, фотами, картами, та схемами, стисло написаний, має багато вправ і завдань для самостійної праці учнів, гарно видрукуваний на доброму папері.

Ціна: у Канаді і США — 1.60 дол.,
в Англії та Австралії — 12 шіл.

Замовляти в "Нових Днях". Школам і книгарням та церковним громадам — знижка.

ПЕРЕХОЖИЙ

Ліні Костенко

Як він ішов!
Струменіла дорога,
далеч у жадібні очі текла,
не просто ступали —
співали ноги,
і тиша музику берегла.
Як він ішов!
Зачарований світом,
натхненно і мудро
творив ходу —
так нові планети грядуть на орбіти
з шаленою радістю на виду,
з шаленим щастям,
зі сміхом гарячим,
з гімном вулканним без музики й слів!
Як він ішов!
І ніхто не побачив,
і ніхто від краси не зомлів.
В землю полускану втупився кожен,
очі бездумно в пилюці волік.
Раптом —
шепіт поміж перехожих:
— Що там?
— Спіткнувся чоловік...
Одні співчували йому убого,
інші не втримались докорять:
— Треба дивитись ото під ноги,
так можна голову потерять...
Трохи в футболі пограли словами,
обсмакували чужу біду.
А він знову йшов.
І дивився прямо.
І знову
натхненно творив ходу.

ЩЕДРІСТЬ

Благословенна щедрість! Все від неї,
Від щедрості думок людських і рук.
Краса сповита матір'ю-землею
Од щедрості страждань її і мук.
І ми народжені од щедрості любові,
Нас годувала щедрість матерів,
Ми теж її вихлюпувать готові
Із душ своїх, як рибу з ятерів.
І все ж прожити, певне, так годиться,
Щоб старість не промовила бува:
— Ти був, козаче, щедрим на дурниці
І на крикливі та пусті слова...
Ти знаєш, що ти — людина?
Ти знаєш про це чи ні?
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні.
Більше тебе не буде.
Завтра на цій землі
Інші ходитимуть люди,
Інші кохатимуть люди,
Добрі, ласкаві й злі.
Сьогодні — усе для тебе:
Озера, гаї, степи —

І жити спішити треба,
Кохати спішити треба —
Гляди ж не проспи!
Бо ти на землі — людина.
І хочеш того чи ні:
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні.

МОНАРХИ

Диктатори, королі, імператори,
Мліючи в димі хвальби,
Роззявляли пащі, мов кратери,
І гукали:
— Ми символ доби!
— Хто не з нами — той проти Бога!
— Хто не з нами — той проти всіх!
І сипались лаври убогі
До куцих кривавих ніг.
Нікчемна, продажна челядь,
Банда кривляк для втіх,
Щоб мати що повечерять,
Годувала холуйством їх.
Ідоли обслинені, обціловані,
Ішли величаві в своїй ході...
А поруч вставали не короновані
Справжні монархи й вожді.
Вставали Коперніки і Джорджоне,
Шевченко підводив могутнє чоло —
І поруч їхнього вічного трону
Лакузи жодного не було!
Бо щире високе небо
Не підмалюєш квачем,
Бо величі справжній не треба
Спиратись на плечі нікчем.
(“Літературна Україна”, 26. 2. 63., Київ).

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

Шановний Пане Реракторе,

дозвольте мені відповісти одному криптонімові.

У ч. 36-37 за 1962 р., газети “Українські Вісті” (Новий Ульм) зміщено довгу статтю якогось автора, що заховався під літерами “П. Т.”, “Не треба баламутити”. Стаття ця є реакцією на мою статтю “Наша доба й наші діла”, опубліковану в “Нових Днях” (Липень-Серпень, 1962 р.). Криптонім одверто признається, що він “не збирався дискутувати” зі мною. І справді — він не дискутував, а тільки вилаявся в тій статті. Він не завдав собі труда заглибитися в суть поставлених мною питань, обминув МОТИВИ моїх висновків, а тільки “походив” навколо самих висновків.

Отже, намалювавши собі картину нашого еміграційного “благоденства”, він не спромігся побачити за деревами лісу. Зате, очевидно для більшої “переконливості”, він здався до випробуваної всіма політичними методами демагогії. Він пише ніби я “аж на 18-му році еміграції розробив визвольну програму з кількох пунктів, яка є всього лише повторенням того, що окремі політичні партії виробили давно”.

Отже: крадіжка, кримінальна справа!

Дозволю собі запитати мого опонента: звідкіль йому відомо, що я тільки вісімнадцять років тому як став на політичну платформу, що її пронагую? Таж

платформа витікає з ідеологічних принципів нашої держави, ім'я якій — Українська Народна Республіка, за яку, мушу сказати, я боровся в рядах її армії ще тоді, коли мій криптонім не вмів самостійно штанив надівати.. І саме тому, що УНРада щодалі більше наповнюється тими, хто не визнавав і тепер не визнає тих принципів (читайте хоча б мою статтю, що про неї йде річ), я вважаю за свій обов'язок їх боронити.

Основним, крім національного моменту, є демократичність тієї держави. Можна різно розуміти слово "демократія" і похідні від цього терміни (аджеж і комуністи-більшовики називають себе демократами). Можна на цю тему дискутувати. Але без демагогії.

А проте, для мого опонента, як це видно з його статті, проблема демократії, зміст самого терміну "демократія", над чим у трагічному роздумуванні стоїть цілий світ, є питанням раз і назавжди вирішеним, бездискусійним. Для нього демократія — лише механічне з'єднання, хоч і найрізномірніших своїми ідеологічними віруваннями й політичною практикою, людей; тим часом, як, на мою думку, сучасна демократія, після гіркого досвіду цього сторіччя, повинна виключати різномірні тоталітаризму (комунізм, фашизм); при цьому, звичайно, не виключається існування різних практичних політичних програм, а, отже, й партій, про що так турбується мій опонент.

Для мого опонента не існує різниці між ідеологіями ліберально-демократичною й тоталітарно-антидемократичною; тим часом як для мене існує ГЛИБОКА ПРИНЦИПОВА РІЗНИЦЯ між ними. Для тоталітариста людина — то лише безсловесне знаряддя, що має служити державі (чи якійсь політичній групі), а для демократа — держава має існувати для людини. Це, очевидно, надто цінно знати для тих, хто так чи інакше працює для справи нашого національного визволення, бо перед нами — найперше боротьба проти тоталітарного більшовизму. Я в своїй статті посилаюсь на практику більшовизму й гітлеризму та їх ідеології, як також і на практику наших "рідненьких" їх послідовників. Я виходжу з того, що ПРАКТИКА ТОТАЛІТАРИЗМУ ВИТІКАЄ З ІДЕОЛОГІЇ АНТИЛЮДЯНОСТІ (у політиці — антидемократичності) тих рухів, тим часом як мій опонент не хоче (чи не здібний) того розуміти.

Не бажаючи повторювати своєї статті я не спиняюсь на "ділах" ОУН, відомих наших зрячій публіці. Скажу лише, що я вбачаю певну аналогію між чужим націоналізмом і націоналізмом українським (ОУН), що в свідомості нашого народу на батьківщині асоціюється з націоналізмом гітлерівсько-німецьким, польським, московським. І тому вважаю за недоцільне і навіть політично шкідливе для визвольної нашої справи мати подібні організації в складі нашого визвольного центру, що ним має бути лише ДЦ УНРеспубліки.

Тим часом, мій опонент дбає лише про те, щоб був великий гурт; для нього, очевидно, не має значення, куди й якими дорогами той гурт буде спрямовувати нашу визвольну справу.

Ну, що ж? Так і залишимося кожен при своїй думці: один за чисту демократію, а другий — за брудну, з домішкою тоталітаризму, що часто веде цілковито до цього останнього.

"Найсильнішим" аргументом опонента є посилання на авторитет творців УНРади — Мазепи, Лівницького та інш. Гаразд. Треба б було тільки додати до цього; що: а) ті люди, на жаль, уже мертві, а життя вимагає жи-

вого діла, яке не здібні робити в гурті лебідь, рак та щука, б) творці УНРади враховували можливість і навіть неминучість переходу, вихованих на тоталітарних теоріях, людей на нормальні у вільному суспільстві ідейні позиції. Але, як я проілюстрував у своїй статті, цього покищо не сталося. І тому Державним Центром увесь час після створення УНРади трясла і по цей час трясє лихоманка: окремі відламки ОУН то вступають до УНРади, то виходять з неї, ведучи поза її кулісами неперемірливу кампанію проти неї, з явною метою прочистити собі дорогу до командних постів у ній. І, треба сказати, останнім часом щастя їм починає усміхатись.

IV Сесія УНРади, мабуть, не даремно констатувала, що "вони (націоналісти) ще НЕ ГОТОВІ" до праці в нашому демократичному визвольному центрі. І тому незрозумілим залишається, чому V-та Сесія вже вважала їх ГОТОВИМИ для цього. Хіба те, що діячі ОУН після виходу з УНРади роз'їжджали по світу, оплюгавляючи її, як "непередрішенську" організацію?..

Остання довгочасна і ще досі не зліквідована криза УНРади, що паралізує її діяльність, спричинена, безсумнівно, низьким урядовим відлукком ОУН, що демагогічно обвинувачує УНРаду в НЕІСНУЮЧІЙ співпраці її з Америк. Комітетом Визволення. (Принаймні нашому громадянству нічого невідомо про співпрацю УНРади з АКВ, про якісь умови з ним, чи якісь зобов'язання перед ним). І ніякі крочкотворства про якісь ніби інші причини постійних криз УНРади не можуть переконати того, хто знає справжнє наставлення й кількадесятирічне ставлення АНТИДЕМОКРАТИЧНОГО ОУН до ДЕМОКРАТИЧНОГО ДЦ УНР. Горбатого, очевидно, тільки домовина виправить.

Коли мій опонент твердить, що до конфліктів в УНРаді ОУН не мала ніякого відношення, а виникали вони на ґрунті непередрішенської позиції АКВ, то дозволено буде його запитати: виходить, що УНРада впродовж довгих років свого існування стояла на передрішенських позиціях і тільки дякуючи ОУН стала на самостійницькі позиції?

Я так не думаю. Але при тому вважаю, що даремно дехто з діячів УНРади взаємини її з АКВ кладе в

МАЄМО ТАКІ ДИТЯЧІ ВИДАННЯ:

Тарас Шевченко — ВІРШІ, стор. 44, формат: 10 x 7, 42 ілюстрації і портрет Т. Шевченка роботи Слищенка. Кольоровий друк, обкладинка двокольковова, гарний папір. Ціна — \$0.90.

РАЙДУГА — збірка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, 26 ілюстрацій, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в 2-х кольорах. Ціна — \$0.35.

М. Трублаїні — ПРО ДІВЧИНКУ НАТАЛОЧКУ І СРІБЛЯСТУ РИБКУ, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі на всю сторінку ілюстрації, обкладинка в 2-ох кольорах. Ціна — \$0.40.

"СОНЕЧКО Й ХМАРИНКА" — збірка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат — 10 x 7 цалів, 33 ілюстрації, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в двох кольорах. Ціна — \$0.35.

"РУКАВИЧКА", стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі й гарні ілюстрації, кольоровий друк. Ціна — \$0.40.

Замовляти в "Нових Днях":

основу всієї нашої визвольної політики. Бо, крім АКВ, є ще в світі чимало інших організацій. А ще більше різних родів праці для визвольної справи, про що говорилось у моїй статті, що її так гостро атакував мій опонент з висоти партійної вишки.

Наш криптонім вважає, що без ОУН УНРада не може бути демократичним органом, бо, як він пише, "...від такої демократії (без націоналістів. І. П.) повідало б тоталітаризмом, власне від неї шлях прямий до тоталітаризму", бо, мовляв, тоді були б "усунені наперед усі суперечності й нема про що змагатися думкам, настроям, поглядам". І "хіба бракує історичних аналогій?" — запитує він.

Тут уже мій опонент перекладає, як то кажуть, з хворої голови на здорову. А це наслідок того, що він має надто спрощене, примітивне уявлення про тоталітаризм (хоч, здається, й відбув одну з його родів "службу" на самих Соловках) і тому не бачить цього зла в нашому суспільстві. І тому, очевидно, і з історичними аналогіями поводить ся своєрідно. Ці аналогії говорять ось про що:

а) "Саша Керенський", прем'єр-міністр російського Тимчасового Уряду, дав необмежену свободу, тоді ще мало відомим тоталітаристам-більшовикам, явним ворогам всякої свободи й демократії. І має їх тепер на російському престолі.

б) Райхстаг німецької (Ваймарської) республіки демократичним способом, не заглядаючи вперед, возвів Гітлера на становище фюрера німецького народу. Фінал відомий кожному...

в) Після повалення перонівської диктатури в Аргентині було залишено на легальному становищі перонівську партію. Наслідки? Довелось наводити порядок військовими засобами...

Ці факти мені виразно промовляють за "чисту" демократію, а мій опонентові вони, очевидно, нічого не говорять і тому він деклямує явно застарілу, цвілілу покриту, без поправок на сумну сучасність, "істинну": "Демократія, яка б боялась парламенту, як форми змагання з іншими політичними партіями за провід і вплив на маси, це жодна демократія".

(Щоб уникнути непорозуміння, повторюю: Я за парламент, хоч не хоча на еміграції, але — без тоталітаристів).

Як бачимо, наука не кожному йде на користь... І тому мій опонент, заперечуючи мою тезу про "обмеження рямців УНРади", пише: "...простіше обмежити рямці реформаторів УНРади". І це він каже тут, далеко від дому. А що б він сказав (і зробив!) у Києві, приміром, за столом цензора?..

Отака моя коротенька відповідь на справді баламутну, бо поверхову, статтю того, кому не вистачило мужности, говорячи на поважні теми, назвати своє ім'я, щоб люди в обличчя знали своїх рідних держиморд...

Бо, в решті решт, річ іде про найцінніше право людини — ПРАВО НА ВІЛЬНЕ СЛОВО!

Іван ПІДДУБНИЙ

Вельмишановний Петре Кузьмовичу!

Дякую за дуже добре написаний критичний огляд фільму "Тарас Бульба". Ми цей ганебний фільм бачили. Він на нас зробив жахливе враження. Здавалось, що нас облили смердючим болотом. Та цей сморід ми відчували доти, поки не прочитали Вашого розгляду: прочитавши, стало янось легше на душі.

Справді, це, як Ви пишете, "карикатура на Украї-

ну". Але я додав би: тенденційна, злобна карикатура. Та дарма! Всесвітня слава козацтва, гетьманів наших "не вмере, не загине".

При зустрічах з "братами" на їх запити про моє враження від фільму, я тепер відповідаю: "Прочитайте рецензію в "Нових Днях". Після цього розмова припиняється...

Дехто й тут каже, як і у Вас: "Хочете, щоб американці вам зробили український фільм"? Колись В. Дорошенко писав, що в 1943 р. в Літературно-мистецькому клубі Львова виникла дискусія, чи слід перекладати твори М. Гоголя, бо він, мовляв, не тільки що не вартий нашої уваги, а навіть шкідливий. А один дискутант навіть сказав, що він Гоголя ненавидить... Коментарі тут зайві.

Та фільм цей довго не витримає. У нас уже його з великого театру зняли...

З пошаною

Семен БУТОВСЬКИЙ, Філадельфія, США

Вельмишановний Пане Волиняк!

Від імені групи едмонтонських громадян хочу подякувати Вам за прекрасну рецензію на "Тараса Бульбу". Більш розумно, переконливо і фахово трудно написати.

Не розумію тих українців, що вважають цю "расейську развесістную плякву" за добрий фільм. У ньому ж Тарас — монгол, а сини — "балетніс мальчікі" в косоротках ("Папа!"). Таке спотворення, спаллювання героїчної й благородної козацької доби українського народу мусить викликати протест у відповідних колах.

Ми пропонуємо і просимо редакцію "Нових Днів" перекласти англійською мовою рецензію на "Тараса Бульбу" ("Нові Дні", ч. 157) і послати до Голлівуду, а також до англійських газет.

Ще раз дякуємо і бажаємо Вам, пане Волиняк, доброго здоров'я та успіху у Вашій корисній громадській праці! "Лебединого Вам віку та журавлиного крику"!

З глибокою до Вас пошаною від групи едмонтонських українців

Дометій БЕРЕЗЕНЕЦЬ, Едмонтон, Канада

П. С. Місцевий ТУС за підписом генерального секретаря інж. Теличка, закликаючи (листивою) на збори, в ліній листі радить всім прочитати Вашу рецензію на "Тараса Бульбу". А в "Новому Шляху" був фейлетон Ігера "Два Тараси" (здається, так) — теж добре написаний.

Друкую Ваші листи, пп. Бутівський і Березенець, бо, на жаль, моя рецензія не всіх переконала. Я одержав багато таких листів, як Ваші, але є й такі, що вважають мене не об'єктивним, не фахівцем у справах кіна, не знаючи того, що тут справа не в техніці фільму, а в чомусь іншому, що мусить знати не тільки кожен літератор, а навіть кожен грамотний читач. Мені закидають ще, що я не торкнувся техніки фільму. Я вважаю, що того, що я написав, цілком вистачає. Хоч правда, можна було сказати ще чимало й про працю кінооператора в "Тарасі Бульбі". На жаль, вона стоїть на такому ж низькому рівні, як і все інше. Та я на це вже пошкодував часу й місця.

Можливо, що Ваші листи, як листи від фахівців (оперний режисер і артист Київської опери!) переконують бодай наших редакторів, що фільм примітивний і шкідливий.

Перекладати й посилати комусь рецензії не буду, бо нема на це ні часу, ні змоги. Та це вільно зробити

кожному читачеві "Нових Днів". При цій нагоді прошу читачів, які добре знають англійську мову, і які хотіли б часом допомогти перекладами (буває таке, що перекладати хоча б потрібно) зголоситись до редакції.

П. ВОЛИНЯК

Шановний Пане Редакторе!

Дозвольте зробити невеличке внясення до вашого коментаря на мого листа, що з'явився у попередньому числі "Нових Днів". Мені здається, що ваша інтерпретація промови пана Даглеса і політики Н.Д.П. не є об'єктивною.

Промова п. Даглеса, яку ви цитуєте, відбулась у парламенті, коли на порядку денному стояло специфічне питання, а саме: взаємини між англійцями і французами в Канаді. Дискусія ця відбувалась два дні, 17-го та 18-го грудня. І якщо б ви уважно переглянули протоколи парламенту за ці два дні, ви побачили б, що й лідери інших партій ні словечком не згадали, ані про "мозаїку", ані про "розкішний квітник".

Натомість п. Даглес зразу після згаданої Вами цитати сказав:

"Нова Демократична Партія вірить лише в таку федеральну систему, яка забезпечить спільний розвиток двом націям, що перші об'єдналися і створили Канаду, а так само і іншим етнічним групам, які після того поселились в Канаді... Канадський федералізм мусить забезпечити охорону їхніх культурних, релігійних та інших демократичних прав..." (Генсард, 18 грудня, ст. 2769).

Чомусь українська преса не захотіла цього побачити. Виходить, що в цьому питанні редактори мають подвійний стандарт, один для Н.Д.П., а другий для інших партій.

Щодо ліберальних "мозаїк" та консервативних "квітників", то це все було б дуже добре, якби вони не вживали цих гарних слів лише для того, щоб ловити на гачок редакторів етнічної преси.

Подивіться уважно навколо себе і ви побачите, що в Канаді є лише одна політика відносно не англосаксонських національностей: ПОЛІТИКА КУЛЬТУРНОГО І МОВНОГО ГЕНОЦИДУ.

Це дуже добре, що консервати бачать "розкішний квітник", але біда в тому, що поливають в цьому "квітнику" лише дві квітки — англійську маргаритку та французьку лілею. Та й французька лілея підливається лише в одному куточку "квітника", що зветься Квебеком, а в інших частинах сохне так само, як і український соняшник.

Візьміть, наприклад, Канадську Радю, цього садівника, що має доглядати за квітником культури. Вона заснована на державній фундації і для неї щороку асигнуються чималі гроші. А чи дала ця установа підтримку для розвитку культури національних меншин Канади? А ми маємо літературно-мистецькі та наукові товариства, танцювальні колективи та хори, що беруть перші місця на провінційних та інших фестивалях.

Але відкривається десь в Отаві каварня, прочитас в ній якийсь поет віршика і вже котяться туди долари з Канадської Ради.

Або візьмемо телевізійну та радіо-мережу С. Б. С. На цю устанovu щороку уряд витрачає біля 30 мільйонів доларів. А чи багато є на ній українських, польських чи італійських програм? Алеж відомо, наприклад, що італійські фільми є одними з найкращих у світі. Та хіба керівникам С. Б. С. розходиться про мисте-

цьку вартість вони воліють бачити навіть калтуну, аби тільки по-англійському.

Але наша преса мовчить, мовчать наші парламентаристи. А чи не було б краще нашим редакторам звертати більше уваги на ці справи, ніж нападати на ні вчому невинного Т. Даглеса та його партію.

Але де ж це бачено, хіба можна критикувати тих, що сидять при владі, або тих, що мають шанс сформувати наступний уряд? Це ж трохи страшнувато. Н.Д.П. то вже інша справа, шансів сформувати наступний уряд не має, то чому б не влаштувати погром...

Українці — члени Н.Д.П. — свідомі того, що наша національна політика ще не є достатньо розроблена і ще не може задовольнити вимоги національних меншостей. Тому ми і в майбутньому будемо вітати навіть гостру критику, але будь ласка, застосовуйте однакову критичну міру до всіх партій.

З щирою до Вас повагою

С. ДЕМ'ЯНЕНКО

Голова Українського Клубу Н.Д.П.

Дякую за листа, Вп. п. Дем'яненко. Я завжди шукаю правди, себто намагаюсь правильно інформувати читачів. Ваша цитата з протоколів Парламенту спростовує мої обвинувачення п. Т. Даглесові. І це мені справді приємно, бо відомо, що п. Т. Даглес добре ставиться до українців. Саскачеван, де він був прем'єром, була першою провінцією, у якій введено курс української мови в середніх школах, призначено першого українця в Канаді на посаду провінційного міністра і т. д.

Одне не добре у Вашому листі: Ви певні, що ліберали й консервати "ловлять на гачок" редакторів етнічної преси, в т. ч., очевидно, й мене. Ні, я піймався на гачок, але не на ліберальний чи консервативний, а на редакційної статті одного тижневика: повірив, не заглядаючи в протоколи Парламенту. Каюся. Ну, і радив би намагатись бути перш за все людиною, а вже потім партійцем, себто не засуджувати сліпо всі "ліберальні мозаїки" і "консервативні квітники". Мені, наприклад, "консервативні квітники" подають великі надії. П. ВОЛ.

JOSEPH J. RAJCA FURS

921 College St. — Tel.: LE 4-5545

(at Dovercourt)

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ

Хутра на замовлення з різного роду шкірок

△ ПЕРЕРІБКИ,

△ НАПРАВИ,

△ ПОВНА ГАРАНТІЯ.

MODERN HEATING

ОПАЛЕННЯ:

Водяне — Парове — Помпи

Оіл Борнери та наприви.

J. KIRICHENKO

945 DUNDAS ST. W. — TORONTO, ONT.

PHONE: EM 8-6602

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ З НОВИМИ ДЕМОКРАТАМИ

14 березня в одній із залів готелю Кінг Едвард відбулася пресова конференція і одночасно зустріч представників преси й радіо та телебачення з кандидатами НДПартії у виборчих округах Торонта.

Були представники англомовної

та етнічної преси. Конференцією проводив визначний юній діяч В. Сефтон, на запитання відповідали кандидати на посади, які докладно з'ясували становище своєї партії до всіх справ.

Конференція проходила в дружній атмосфері, спокійно і зрівноважено. Гострих і грубих атак на інші партії

не було. На запитання про можливість коаліційного уряду, якщо жодна партія не матиме після виборів абсолютної більшості, була відповідь, що НДПартія на коаліцію з жодною партією не піде, але заявлено, що НДПартія не хоче чергових виборів у скорому часі, бо це зайва витрата коштів і псування громадянам нервів, тому нові демократи підтримуватимуть будь-який уряд так довго, поки це буде можливо.

Кандидати також одноставно ствердили, що вони рішуче проти комуністів, відкидають всяку співпрацю з ними і зовсім не бажають їх підтримки.

З українських часописів участь узяли: "Вільне Слово" та "Нові Дні".

ЕНДРЮ БРУВИН — КАНДИДАТ В ОКРУЗІ ГРІНВУД

Відомий адвокат Ендрю Брувін, який, до речі, заступає наше видавництво, переможець у минулорічних виборах, цього року знову кандидує у своїй окрузі.

Ендрю Брувін — королівський радник, член Королівської комісії боротьби зі злочинами, визначний діяч Англійської церкви в Канаді, яку, між іншим, заступав на Конгресі Світової Ради Церков у Нью-Делі (Індія), батько чималої й доброї родини, великий друг трудящих. Він чимало зробив у ділянці робітничого законодавства в провінції Саскачеван. Ендрю Брувін також є членом Канадського Інституту Міжнародних Справ, а також визначним політичним діячем, одним з основників НДПартії. Людина мила, приємна, культурна.

КАНАДА ПОТРЕБУЄ

ДИНАМІЧНОГО ПРОВОДУ

Т. К. "Томми" Даглес і Нова Демократична Партія може дати і дасть Канаді динамічний провід, якого вона не одержить від Консервативної та Ліберальної партій. Політика Нової Демократичної Партії запевнить:

Розвиток Канади,
працю для всіх і
калежну платню за неї.

Повне медичне забезпечення.

Пенсію для старих 75.00 місячно.

Нова Демократична Партія подібна до соціал-демократичних партій Скандинавських країн, Німеччини та Великобританії. Вона рішуче виступає проти комунізму та тоталітаризму.

СЛУХАЙТЕ ТОММИ ДАГЛЕСА ОСОБИСТО:

Середа 27 березня,
7 год. 30 хв. вечора
Театр Палас
Гамільтон

П'ятниця 29 березня,
8 год. 15 хв. вечора
Мейпел Ліф Гарден
Торонто

Голосуйте на кандидатів Нової Демократичної Партії

У ВАШИХ ВИБОРЧИХ ОКРУГАХ

Опубліковано Новою Демократичною Партією.

ЗУСТРІЧ ПРЕСИ З КЕРІВНИКАМИ УНСоюзу

16 березня в одній із залів УНО в Торонті відбулася пресова конференція з керівниками УНСоюзу. Саме тоді в Торонті відбувалися секретарсько-організаційні дводенні курси, вірніші семінар, який zorganizував елективний секретар канадської канцелярії УНСоюзу п. Богдан Зорич. У Семінарі взяли участь 33 особи з 14 відділів УНСоюзу. Лекції курсантам читали: головний секретар УНСоюзу д-р Ярослав Падох та його асистент п. Вол. Сохан, що спеціально для цього приїхали із США.

Редактори мали нагоду обмінятися думками з пп. Я. Падохом та Б. Зоричем про деякі справи УНСоюзу, цікаво було також обмінятися поглядами з американськими гостями й на політичні теми. Відомо ж бо, що не завжди все пишеться, особливо, коли мова про справи, пов'язані із зустрічами з державними діячами тощо. Тому ми мали змогу довідатись про деякі деталі від д-ра Я. Падох, а йому, очевидно, було цікаво знати, що думаємо про деякі справи ми.

УНСоюз — дуже поважна фінансова організація. Взяти б хоча факт, що УНСоюз має тепер 83 тисячі членів і скупчив у своїх руках 27 мільйонів доларів. Хіба це не загальноукраїнський здобуток? Таж ці гроші могли б бути в чужих руках, а тепер вони такі в наших. Звичайно, що є певні закони, які регулюють витрати асекураційних товариств, тому керівники УНСоюзу не можуть витратити їх як і куди попало, але все таки певний відсоток їх іде на українські громадсько-політичні й культурні цілі. УНСоюз видає найстарший щоденник "Свободу" (це сьогодні найстарший український часопис у цілому світі), фінансує видання "Енциклопедії Українознавства" англійською мовою, керівництво УНСоюзу має вплив на політичну діяльність еміграції, бо установа, у якій скуплено велику кількість членів і велике майно, не може бути не поміченою ані в міністерстві закордонних справ, ані навіть у Білому Домі.

Звичайно, що в праці УНСоюзу є ще чимало хиб, чимало недоглядів, але не можна не сказати одного: УНСоюз — організація, яка невпинно зростає, поширює засяг діяльності, має рухливих і енергійних керівників, з кожним роком стає все більше й більше загальною, як на еміграції кажуть, соборною.

У цьому і є запорука дальшого зросту УНСоюзу.

У пресовій конференції взяли участь такі часописи: "Наша Мета", "Вільне Слово", "Новий Шлях" і "Нові Дні".

ЗУСТРІЧ РЕДАКТОРІВ З ГОЛОВОЮ УНРАДИ

До Канади прибув голова УНРАДИ інж. О. Бойдунник. Мав зустрічі з громадянством на заході Канади, а 17 березня прочитав доповідь у Торонті. На жаль, день для такої доповіді не був дуже вдалий (дуже багато всяких доповідей, концертів, відкриття новозбудованої православної церкви св. Андрія в Зах. Торонті відбулося в той самий день), тому на доповіді не було дуже багато людей — яких 300-350 осіб.

19 березня інж. О. Бойдунник мав зустріч з представниками преси, у якій взяли участь "Наша Мета", "Гомін України", "Батьківщина", "Молода Україна", "Нові Дні" — всі з Торонта, і "Український Голос", "Новий Шлях" та "Канадійський Фармер" — з Вінніпегу.

Крім того, в пресовій конференції взяв участь репортер англомовного щоденника "Телеграм" та голова відділу етнічної преси при Міністерстві Громадянства та Іміграції п. Пауль Кельнер, що був тоді в Торонті у своїх службових справах і, звичайно, не обминув нагоди зустрітись з усіма українськими редакторами разом і з нашим достойним гостем.

Пресову конференцію відкрив представник т-ва Прихильників УНРАДИ інж. С. Пастернак, який і сам є відомим журналістом. Він же й керував нею та виконував роль перекладача.

По закінченні офіційної частини відбулася перекуска і товариські розмови з головою УНРАДИ.

УКРАЇНСЬКІ РЕДАКТОРИ ВІТАЮТЬ ГОЛОВУ ВІДДІЛУ ЕТНІЧНОЇ ПРЕСИ

20 березня українські редактори влаштували сніданок на честь керівника відділу етнічної преси при Міністерстві Іміграції та Громадянства п. П. Кельнера. Сніданок відбувся в ресторані "Караван".

Відділ етнічної преси при відділі громадянства — це поважна установа. Цей відділ передплачує коло 190 часописів двадцятьма мовами, в тім числі 35 українською. Спеціальні працівники уважно перечитують усі ці часописи, окремі статті перекладають чи бодай передають їх зміст і все це надсилається до відповідних державних керівників. Таким способом уряд Канади знає все, чим, як кажуть, живуть і дихають різні етнічні групи в Канаді.

Ми не раз відзначали, що Канада дуже цікава країна, культурна і справді демократична. Вона дає волю всім і на все, вона шанує всіх своїх громадян, якого б національного походження вони не були. Погляди й думки цих громадян є предметом зацікавлення уряду. Щоб ці погляди й думки знати, уряд витрачає кошти, утримує цілі бюро. Помилиться той, хто скептично прийме ці слова. Минулого року, наприклад, на пресовій конференції, голова уряду п. Джон Діфенбейкер сказав: "Кожного ранку, прийшовши в свою канцелярію, я уважно перечитую ваші статті. Я не хочу сказати, — додав голова уряду, звертаючись до представників англомовної преси, — що я не читаю того, що пишете ви, але я дуже уважно читаю пресу всіх етнічних груп".

Пан П. Кельнер — дуже мила й симпатична культурна людина, що досить добре обізнана в справах етнічних груп. На сніданку були редактори всіх часописів, що були й на пресконференції з головою УНРАДИ.

ВІТАМІН С

Вітаміни — необхідна складова частина харчів людини. Тому взимку, а особливо на весні, коли в продуктах вони частково руйнуються, слід вживати вітамінні препарати, соки.

Для поповнення потреб організму у вітаміні С рекомендується виготовляти такий напій: на 200 г води — 20 г шипшини.

Плоди добре перемивають, заливають окропом і варять 10 хв. у закритій посудині. Вивар настоюють протягом доби, проціджують через полотно і п'ють по півсклянки на добу. Хто хоче, може додавати цукру.

Почищені овочі не слід довго тримати у воді, бо тоді руйнуються вітаміни, які в них є.

Шевченків побратим

(До 150-річчя С. С. Гулака-Артемівського)

Українська пісня, українські співаки й співачки здавна мали світову славу. До найвидатніших співаків належав і Семен Степанович Гулак-Артемівський (небіж поета Петра Петровича). Народився він у м. Городищі на Черкащині, вчився й співав у Києві. Відбираючи співаків для придворної капелі, М. І. Глінка особливо захопився голосом Гулака-Артемівського, забрав його з собою 1838 р. в Качанівку, а потім до Петербурга. Першу справжню науку молодий співак здобув у М. І. Глінки. Незабаром Гулак виїхав для вдосконалення спочатку до Парижу, потім до Італії й з успіхом виступав у Флорентійському оперовому театрі.

1842 року співак повертається до Петербурга й виступає в оперній трупі Великого театру, перевершуючи знаменитого О. Петрова. У цей час Гулак познайомився з Шевченком, і на все життя між ними встановилася глибока, нерозривна дружба.

Ця щира дружба пройшла випробування й в найважчі для Шевченка роки заслання. Наражаючись на небезпеку, артист «імператорського» театру підтримує зв'язки із засланим поетом. 1852 р. Гулак пересилає Шевченкові 20 крб. за акварельний портрет. Ми так і не певні, чи був написаний цей портрет, чи це була просто підтримка великій людині. У листі-відповіді Шевченко писав «Если не ошибаюсь, у нас с тобой уговору не было, чтобы платить мне за работу. Кажется так? Правда, давно это было; я могу и забыть».

Шевченко докладно описує свій побут у Новопетровському укріпленні, а в постскрипті дописує: «Сегодня попался мне лоскуток печатной бумаги, а там говорится о концертах прошедшей весны и о концерте г. Артемівського как о замечательнейшем, и артистке г-же Артемівской, очаровавшей слушателей игрой на инструменте, давно забытом, т. е. на арфе! Боже мой! — думаю себе, — он уже женатый! Господи, пошли тебе счастье в твоей семейной жизни!»

На жаль, не всі листи Гулака до Шевченка збереглися. З великого листа поета 1853 р. видно, що друзі листувалися й Шевченкові були відомі всі подробиці родинного життя співака: «Кланяюся низенько твоїй Александрі Івановні і щиро цілую твоїх діточок і Варвару і Александрю, — нехай здорові ростуть та щасливі будуть». І далі: «Так тепер для тебе Городище — чуже село: стара твоя мати умерла, царство їй небесне».

Того ж року Шевченко посилає Гулакові скриньку із своїми різьбярськими творами, передає деякі доручення й привітання.

Гулак і далі підтримував поета матеріально. У листі до Шевченка 1856 р. він пише про те, що одержав від невідомої особи листа й 15 крб. з проханням переслати їх поетові. Шевченко відразу зрозумів цю маленьку хитрість Гулака й, дякуючи йому, писав: «Благородніший ти із лю-

дей, брате-друже мій єдиний Семене! Не треба було б тебе... та, знать у тебе стала потилиця глибока, бо брешеш собі нівроку та й не схаменешся. Ну, скажи по правді, чи єсть та великая душа на світі, окромя твоєї благородної душі, щоб згадала про мене в далекій неволі, та ще 15 карб. дала? Нема тепер таких великих душ на світі. Може і були колинебудь, та в ірій полетіли. Одна твоя осталася меж ними зимовать, та тулячись самотня на морозі, і сочинила собі поему, да такую сердечную, задушевную поему, що я і досі читаю та плачу. Великий ти поет, друже мій Семене! Благодарю тебе всім сердцем і всім помишленієм моїм!» Коли з Гулаком познайомився М. Лазаревський, Шевченко пише їм обом одного листа з проханням передати до друку його повість «Прогоулка...» в редакцію журналу «Современник» або «Отечественные записки».

У першу ж добу свого перебування в Петербурзі після заслання поет побачився із своїм щирим другом: «В 3 часа возвратился я домой и обнял моего задушевного Семена Артемівського. А через полчаса я был уже в его доме, как в своей родной хате. Много и много мы вспомнили и переговорили, а еще большего не успели ни вспомнить ни переговорить... Вони бачаться щодня, Шевченко відвідує всі вистави з участю Гулака. Записи в «Журналі» рясніють від імені Семена. Як відомо, записи обриваються 13 липня 1858 р., але до кінця життя Шевченко й Гулак лишилися найближчими друзями.

Гулак був не лише відомим співаком, але й композитором. Він написав дивертисмент «Українське весілля» (1851), широко використавши в ньому українські народні пісні. Наступного року написано водевіль «Ніч напередодні Іванового дня». Власну музичну обробку української пісні «Стоїть явір над водою» Гулак присвятив Шевченкові. Уже після смерті Тараса написана безсмертна опера «Запорожець за Дунаєм».

Останні роки свого життя Гулак прожив у Москві, де помер і був похований.

(«Літературна Україна», 19. 2. 63 р.)

СКЛОПЛАСТИКИ

Це скляні волокна, просочені штучною смолою. Вони майже в 1,5 раза легші за алюміній і в 4,5 раза — за сталь, але набагато міцніші. Нафтосковидні й автоцистерни із склопластиків втричі-вчотири легші за металеві й у жарку погоду надійніше захищають пальне від випаровування. Цей синтетичний матеріал є чудовим ізолятором і має дуже високу жаростійкість. Він не піддається корозії, не боїться води. Дедалі більше визнання здобувають труби із склопластиків для переливання нафти, бензину, молока.

Випробування корпусу літака, виготовленого із склопластиків, показали, що фюзеляж його в 50 разів міцніший за металевий і у 80 — за дерев'яний. Вартість склопластиків: парникових рам вчотири дешевша за скляні. Крім того, ці рами краще зберігають тепло.

Дивовижні властивості цього синтетичного матеріалу і в тому числі прозорість та привабливий вигляд відкривають йому широкую дорогу в будівництво. Міцна покрівля з нього в 3 — 4 рази легша, ніж залізна, не кажучи вже про керамічну.

IV. ФАКТИЧНІ ПЕРЕСІЧНІ РОЗМІРИ ПЕНСІЙ ТА ДОПОМОГ, ЩО ЇХ ОДЕРЖУЄ ВЕЛИЧЕЗНА БІЛЬШІСТЬ РОБІТНИКІВ ТА СЛУЖБОВЦІВ СРСР

(закінчення із стор. 19-ої)

^{9**}) Пенсионное обеспечение в СССР. Москва, Госюриздат, 1960, ст. 49 - 50, пп. 98, 99.

^{9***}) "Радянська Україна" (Київ), ч. 141 за 18. 6. 1960, ст. 3.

¹⁰) Складено за: а) Расходы на социально-культурные мероприятия по государственному бюджету СССР. Статистический сборник. Госфиниздат, 1958, Москва, ст. 78.

б) Народное хозяйство СССР в 1958 году. Москва, 1959, ст. 896.

¹¹) Див., напр., "Пенсионное обеспечение в СССР", ст. 77 - 78, п. 181.

¹²) Народ. хозяйство СССР в 1958 г., ст. 896.

¹³) А. Усиков, А. Забозлаев — Кому и как назначаются государственные пенсии. Изд-во ВЦСПС "Профиздат", Москва, ст. 56 - 60.

¹⁴) Там же, ст. 61.

¹⁵) Там же, ст. 88.

¹⁶) Пенсионное обеспечение..., ст. 50, пп. 99 - 101.

¹⁷) Усиков и Забозлаев, ст. 16 і 29.

¹⁸) В. Плющ — Соціальне страхування та соціальне забезпечення в СССР. ("Український Збірник" кн. 6, Інститут для вивчення СССР, Мюнхен, 1956, ст. 18). Переклад на англійську мову див: Ukrainian Review, Vol. IV, 1957. Institute for the Study of the USSR. Munich.

¹⁹) "Новый Мир" за вересень 1961, ст. 3.

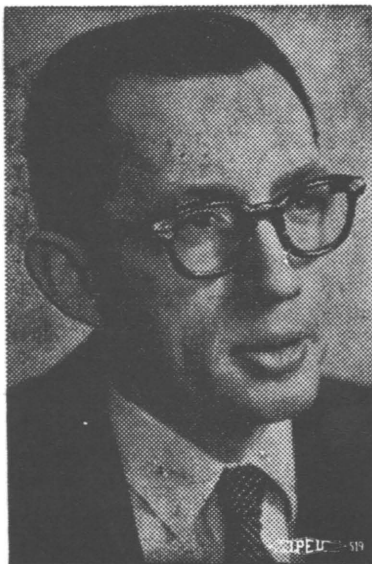
²⁰) "Новый Журнал" No. 65 за 1961, ст. 294.

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ГРАМОТИ

Приватні лекції рисунку, малярства та композиції для осіб різного віку дає Петро Магденко в Торонті.

Зацікавлених проситься телефонувати на

LE 5-8545

РОБЕРТ БИРЗДЛИ — КАНДИДАТ В ОКРУЗІ СПАДАЙНА

Роберт Бірздли — вчитель математики у середніх школах Канади. Раніш працював у Сарнії, а тепер у Торонті.

Роберт Бірздли з походження американець. Молоді роки провів у Центральній Америці. У час війни батьки повернулись у Канаду, де Робертів батько пішов до армії. Середню освіту здобув у Квебеку й Онтаріо. Закінчив Квінс університет, факультет інженерної фізики, вчительський диплом одержав в Онтарійському педагогічному каледжі.

Ще будучи студентом педагогічного каледжу, Р. Бірздли написав од-

НОВА КНИГА І. МАНИЛА

Вийшла друком книга Івана Манила «Грім за зорею» (ліричні та сатирично-гумористичні твори, з портретом автора, 1963). — Критичні голоси:

«Твори Манила — цікаве й надійне явище»...
Гр. Шевчук — «Час».

«Ваші композиції в збірках «Колючий сміх», «Постріли з пера», а так само в журналі «Сьогодні» виявляють в авторі їх щирого шукача непротопаних стежок...».

В. Винниченко — 3 листів... «Нові Дні».

«...побажаємо Ів. Манилові всяких успіхів. Він безперечно має хист — цього ніхто не заперечує».

П. Волиняк — «Нові Дні».

Рецензії про книжки І. Манила помістили в нашій пресі Л. Полтава, М. Щербак, Я. Рудницький, В. Державин, О. Гай-Головка, П. Кізко та інші.

«ГРИМ ЗА ЗОРЕЮ» коштує \$1.00. Збірки І. Манила: «Січ і відсіч», «Байкар», «Пеани і клини», «Колючий сміх», «Постріли з пера» та «Запоріжжя сміється» можна замовити за \$2.00. — Адреса автора:

Mr. I. Manuilo

P. O. Box 472 — VINELAND, N. J., USA

Найшвидша і найдешевша в Торонті ПЕРЕВОЗКА ХАТНІХ РЕЧЕЙ І МЕБЛІВ

В разі потреби телефонуйте:

А. Максимлюк — LE 3-3724

ДО ВСІХ ЧИТАЧІВ:

Просимо вчасно відновити передплату — нагадування забирають тільки час.

Як не хочете більше читати "Нових Днів", то повідомте вчасно — спинимо висилання.

ноактивку, яка з успіхом виставлялась у театрах Гарт-Гауз і ОСЕ.

Одружений, має четверо дітей. Кандидус в окрузі Спадайна вдруге. Дуже цікавиться життям етнічних груп, знайомиться з ними, вивчає. Людина дуже діяльна, рухлива. Виятково приємна й симпатична.

СУПЕРНИКИ МЕТАЛІВ

Пам'ятаєте Агафію Тихонівну з безсмертної комедії М. В. Гоголя "Одруження"? Вибираючи собі чоловіка, вона говорила: "Якби губи Никанора Івановича та приставити до носа Івана Кузьмовича, та взяти скільки-небудь сміливості в Балтазара Балтазаровича, та додати ще, мабуть, до

Н О В І Д Н І, К В І Т Е Н Ь, 1963

нього огрядности Івана Павловича, я б одразу вирішила"...

Творці сучасних машин дещо схожі на вередливу гоголівську відданицю. Звичайна сталь їх уже давно не задовольняє. Іноді вони вимагають, щоб матеріяли були водночас і легкими, і міцними, і пружними, і тугоплавкими. Тільки машинобудівники у кращому становищі, ніж Агафія Тихонівна. Чоловіка, про якого вона мріяла, очевидно не знайдеш. Необхідні ж техніці матеріяли із задалегідь заданими властивостями існують. До них належать так звані шаруваті пластики. Їх, залежно від вимог, виготовляють із різних складових — паперу, азбесту, скляного волокна, деревного шпону, тканин та в'язучих речовин. Так одержують міцні й легкі, жаростійкі та водонепроникні матеріяли.

З шаруватих пластиків виробляють короби автобусів, значно легші й дешевші за металеві, корпуси суден, які ніколи не іржавіють, деталі літаків, кріплення для шахт тощо.

БІЛОЗЕРСЬКА МАГНІТКА

Кілька років тому поблизу села Мала Білозерка (Запорізька обл.) геологи виявили багаті поклади залізної руди з великим вмістом заліза — 62—68 відсотків. Запаси її обчислюються багатьма мільйонами тонн.

І ось на зміну розвідникам надр прийшли геодезисти, топографи, а згодом і будівельники. Біля берегів Кахівського моря, на південній ділянці Білозерської магнітної аномалії, почалось спорудження Запорізького залізорудного комбінату № 1.

На кожному кроці видно прикмети великої будови. До промислового майданчика веде залізниця, автомобільне шосе, створюються лінії електропередач та зв'язку, будується велике робітниче селище з підстанцією та іншими промисловими й побутовими об'єктами. Мине небагато часу, і металургійні заводи одержуватимуть високоякісну білозерську сировину.

А в наступні після семирічки роки в новому залізорудному районі буде споруджено ще 4 потужних комбінати. Для гірників передбачено збудувати впорядковане місто.

І буде так: українці добудуть українську руду, виплавлять з неї українську сталь. Українську сталь повезуть у Росію і зроблять російські машини, які привезуть в Україну і продадуть українцям за великі гроші... І буде це допомогою "старшого брата"...

СОЛІДНИХ ПРИЧИН ГОЛОСУВАТИ НА ЛІБЕРАЛІВ

Здаймо, врешті, собі справу — за останніх п'ять років ми цілком переконалися, що тільки єдина Ліберальна Партія, маючи велику традицію, може створити уряд з солідною виконавчою більшістю та поставити нашу країну назад у належний стан.

ЩО ЗРОБИТЬ НОВИЙ ЛІБЕРАЛЬНИЙ УРЯД?

ВІН ПРИНЕСЕ:

1. Повні і рівні можливості для працездатних і молодих. Сьогодні 6 з кожних 100 канадських робітників безробітні. Перше завдання нового Ліберального уряду буде постаратися один мільйон нових місць праці, яких потребує наше зростаюче населення у наступних чотирьох роках. Це мусимо зробити, щоб досягнути інші ліберальні цілі.

2. Супокій для старих і хворих. Ліберальний плян вкладок на пенсію дасть можливість кожному канадцеві піти на порядку пенсію на 65 році життя. Негайно буде встановлена нова мінімальна національна пенсія на 70 році життя в сумі \$75.00 місячно для самотніх осіб і \$140.00 місячно для одружених пар. Ліберальний плян медичної опіки при співпраці провінцій забезпечить усім канадцам опіку здоров'я, коли вони її будуть потребувати, без страху перед рахунками.

3. Домашня безпека. Щоб дати Канаді безпечне місце і обороняти наш канадський спосіб життя перед постійною комуністичною загрозою, ми зобов'язані прийняти оборонну ядерну зброю та виконати нашу частину в колективній оборонній системі вільного світу.

4. Престиж за кордоном. Ми наново здобудемо для Канади її місце речника миру і оборонця свободи всіх народів світу.

5. Світла будучність для всіх канадців. Ми впровадимо реалістичний, змістовний економічний плян, включно з постійним допливом іміграції як стимулу для нашого економічного розвитку. Спільно з англо-і французькомовними громадянами та новоприбулими з багатьох країн ми збудуємо справді з'єдинену Канаду.

КАНАДА ПОТРЕБУЄ ВАШОЇ ДОПОМОГИ!

8 КВІТНЯ ВІДДАЙТЕ СВІЙ ГОЛОС

ГОЛОСУЙТЕ НАЛЕЖНО — ГОЛОСУЙТЕ НА ЛІБЕРАЛІВ!

Mr A. Chudiak 185
19940 Goddard Ave.
Detroit 34, Mich.

ОДНА З СЕРІЇ НОТАТОК ПРО ПОСЛУГИ УРЯДУ ОНТАРІО

Приємності на свіжому повітрі

HON. A. KELSO ROBERTS, Q.C.

В Онтаріо, де ми живемо, ми віддалені від дикої природи тільки на кілька хвилин або кілька годин. Рух по наших шляхах доказує, що населення Онтаріо повністю користує зі свіжого повітря і так і повинно бути, бо біля дев'ятидесяти відсотків Провінції є державна земля і фактично належить нам усім.

Від 1948 р. число мисливців подвоїлося і становило 522,184 у 1961 р., а число рибалок збільшилося пропорційно до 1,250,000; останнє число є тільки приблизне, бо мешканці Онтаріо не потребують рибальських ліцензій, крім Кветіко, Лейк Суперіор і Провінційного Парку Алгонквін. У 1961 р. не мешканці Онтаріо викупили 22,273 мисливських ліцензій і 422,378 рибальських ліцензій.

Хоч вони дуже численні, проте мисливці й рибалки належать до меншости серед дикої природи.

Поминаючи наші приватні курорти та публічні парки під наглядом різних властей, самі Провінційні Парки відвідало у 1962 р. 7,822,549 осіб — більше ніж удвічі, порівняно з 1958 р. Число таборовиків у Провінційних Парках дійшло до 1,058,203 (вчетверо більше як у 1958 р.), не враховуючи таборовиків у пралісах ані подоро-

жуючих човнами, яких не можливо було поррахувати.

Виглядає, що принади ловецтва й рибальства менші гід інших приємностей на вільному повітрі, як спостереження і вивчення дичини, перебування на свіжому повітрі з запахом соснових дерев, милування красою озер, гір, скель, дерев і неба та інстинктивне задоволення з перебування серед природи з її сотворіннями.

Із збільшенням популярності перебування на вільному повітрі, планування Провінційних Парків посилюється, щоб задовольнити зростаюче бажання жити серед природи. Кожного року відкриваються нові парки (82 парки у 1962). Ці парки розбудовуються так, щоб найменше порушувати природні умови.

Кожного року все більше й більше людей цікавиться флорою і фауною, прогулюється дорогами у дикій місцевості, відвідує музейні парки природної історії, зростає число натуралістів в організованих групах і вечорами збираються на розваги на вільному повітрі. Перебування у парках дає відпочинок, відсвіжує і наснажує.

За інформаціями про життя на відкритому повітрі пишуть до Департаменту Земель і Лісів, Будинки Парляменту, Торонто.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

DEPARTMENT OF LANDS AND FORESTS

HON. A. KELSO ROBERTS, Q. C., Minister

F. A. MacDOUGALL, Deputy Minister